

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

Lovforslaget vedtoges med 109 stemmer (S, KF, V, SF, FP, CD og KRF); 4 (RV) stemte hverken for eller imod.

Formanden:

Lovforslaget vil nu blive sendt til statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

8) Tredje behandling af lovforslag nr. L 21:

Forslag til lov om ændring af lov om ændring af lov om social bistand. (Udskydelse af revisionsbestemmelsen til § 48 a).

Af socialministeren (Else Winther Andersen).

(Fremsat 7/10 92. Første behandling 20/10 92. Betænkning 12/11 92. Anden behandling 17/11 92).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

Lovforslaget vedtoges enstemmigt med 113 stemmer (S, KF, V, SF, FP, CD, RV og KRF).

Formanden:

Lovforslaget vil nu blive sendt til statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

9) Tredje behandling af lovforslag nr. L 72:

Forslag til lov om ændring af lov om erstatning til skadelidte værnepligtige m.fl. (Konse-

kvensændringer som følge af gennemførelsen af lov om forsikring mod følger af arbejdsskade m.v.).

Af socialministeren (Else Winther Andersen).

(Fremsat 28/10 92. Første behandling 3/11 92. Betænkning 12/11 92. Anden behandling 17/11 92).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

Lovforslaget

vedtoges med 106 stemmer (S, KF, V, FP, CD, RV og KRF); 6 (SF) stemte hverken for eller imod.

Formanden:

Lovforslaget vil nu blive sendt til statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

10) Forhandling om redegørelse nr. R 3:

Justitsministerens redegørelse af 28. oktober 1992 om voldskriminaliteten.

(Redegørelsen anmeldt 28/10 92. Redegørelsen givet 28/10 92. Beslutning om forhandling 28/10 92).

Formanden:

Inden jeg sætter forhandlingen i gang, vil jeg bede om, at de medlemmer, som nu tilsyneladende vil forlade salen, gør det hurtigt og i stilhed.

Vi begynder ikke forhandlingen, før der bliver rimelig ro i salen.

Så åbner jeg forhandlingen.

Forhandling

Dorte Bennedsen (S):

Jeg vil gerne takke ministeren for redegørelsen og ikke mindst for det bagved liggende oplæg om en skærpet indsats mod vold, som giver en lang række nyttige og faktuelle oplysninger.

[Dorte Bennedsen]

Jeg tror, at vi alle er enige om, at vold – og her taler jeg både om den gadevold, som går ud over helt tilfældige mennesker, og den vold, som finder sted mellem mennesker, der kender hinanden – er aldeles uacceptabel, og at det er vigtigt, at samfundet markerer sin stærke afstandtagen fra enhver form for vold.

I Socialdemokratiet er vi indstillet på at medvirke til foranstaltninger, som kan bekæmpe volden, og som kan forebygge, at den overhovedet opstår. Men det forudsætter, at der bliver tale om reelle foranstaltninger, som har effekt, og ikke blot initiativer, som giver politikerne skindet af at være handlekraftige, men hvor den reelle effekt er tvivlsom. I denne sammenhæng er det vigtigt at analysere omfanget og karakteren af den vold, som finder sted.

Ministeren skriver, at voldskriminaliteten gennem årene har været stigende, og at der også er grund til at tro, at der er et betydeligt mørketal, altså vold, som ikke anmeldes.

Jeg er enig med ministeren i, at volden har et uacceptabelt omfang, men om den har været voldsomt stigende, er i hvert fald under stærk diskussion. Der har i årene 1983, 1987 og 1991 været foretaget undersøgelser, hvor man har spurgt folk, om de har været udsat for vold, uanset om de har anmeldt det eller ej, og det viser sig, at procenten af voldsramte er uændret over disse år, idet 6 pct. i alle tre undersøgelser svarer, at de har været udsat for vold.

Når vi derfor i dag kan konstatere en stigning i anmeldelserne af vold, kan meget tyde på, at det skyldes en større tilbøjelighed til at anmelde vold, det vil sige, at mørketallet i højere grad kommer frem i lyset. Og det er kun godt, for en stiltiende accept af vold kan være medvirkende til at forstærke voldsforhold.

Men når man skal tage stilling til foranstaltninger mod vold, er det også vigtigt at få klarlagt, om det er selve volden eller det er voldsanmeldelserne, der er steget, og meget tyder som sagt på, at det er det sidste, der er tilfældet.

Af ministerens oplæg fremgår det endvidere, at rigspolitechefen har foretaget en analyse, der peger i retning af, at 40 pct. af den anmeldte vold har kvinder som ofre. Om denne type vold siges det endvidere, at årsagen overvejende skal søges i sociale og kulturelle omstændigheder, og der konkluderes, at den ikke skal bekæmpes ved initiativer inden for Justitsmi-

nisteriets område – og dermed menes vel skærpet straf – men derimod ved et forebyggende arbejde, der inddrager bl.a. social- og sundhedsmyndighederne. I den forbindelse er det også værd at notere, at rapporten nævner, at myndighederne normalt først reagerer, når volden har fundet sted, og at kontakten kun sker til offeret og ikke til den, der udøver volden, og som jo er den, der skal påvirkes, hvis voldstilfældene skal begrænses.

I disse stiltfærdige ord fra ministerens arbejdsgruppe ligger der jo en ganske skarp og meget berettiget kritik af den samfundsmæssige mangel på indsats i disse sager. Jeg kan heller ikke lade være med i denne forbindelse at bemærke, at der i regeringens forslag overhovedet ingen initiativer er, når det drejer sig om ganske grundlæggende problemer i vores samfund.

Hvad er det så, regeringen vil i indsatsen mod vold? Målsætningen er »at begrænse såvel den objektive risiko som den mere subjektivt prægede frygt for at blive offer for en voldsforbrydelse og samtidig sikre retsstillingen for og bistanden til de mennesker, der uforskyldt bliver ofre for en forbrydelse.« Denne målsætning kan Socialdemokratiet fuldt ud tilslutte sig, og som jeg nævnte før, vil vi gerne være med til reelle foranstaltninger, der kan fremme målet; derfor er det også deprimerende at konstatere, at justitsministeren stort set kun kan trække gamle heste af stalden.

Forslaget om anonyme vidner skal jeg ikke bruge megen tid på. Vi drøftede det for få måneder siden, hvor det blev klart, at det ud fra en retssikkerhedsmæssig betragtning er mere end betænkeligt, og dertil kommer, at det slet ikke var tænkt anvendt i forhold til den almindelige vold, men kun i helt særlige tilfælde som f.eks. rockervold, hvor det i sig selv er uinteressant, fordi alt tyder på, at anonymiteten i disse tilfælde ikke vil kunne opretholdes.

Ministerens andet forslag er en forhøjelse af strafferammerne, og i den forbindelse citerer han rigsadvokaten, der om lovændringerne fra 1989 siger, at der nok inden for normalområdet er sket en større nuancering af strafudmålingen i voldsager, men endnu næppe således, at straffen i de grovere tilfælde er blevet skærpet mærkbart, og rigsadvokaten mener, at det er hensigtsmæssigt, at udviklingen fortsat føl-

[Dorte Bennedsen]

ges tæt af anklagemyndigheden med henblik på at indbringe egnede sager for Højesteret. Det mest interessante ved dette citat er unægtelig det, som justitsministeren ikke citerer, nemlig at rigsadvokaten afslutter sætningen med at sige: »inden der eventuelt tages initiativ til nye tilkendegivelser fra lovgivningsmagtens side.«

Hvis jeg var rigsadvokat, tror jeg nok, at ordet citatfusk ville være faldet mig ind, for det, rigsadvokaten jo giver udtryk for, er, at han ønsker, at Højesteret også for den grovere vold får mulighed for at afstikke det relevante niveau for straffe, og at det bør ske, inden Folketinget på ny tager stilling til ændringer i strafferammerne; det er i øvrigt et synspunkt, der også klart følges op af statsadvokaten fra Viborg.

Socialdemokratiet er enigt med rigsadvokaten i disse betragtninger. Det er kun 3 år siden, vi ændrede loven, og vi ved, at det tager tid, inden domstolene får fastlagt en praksis, hvorfor loven ikke bør ændres på ny, så længe den proces står på.

Nu vil ministeren formentlig om lidt gå herop og spørge, om Socialdemokratiet da slet ikke vil noget. Det vil vi! Vi vil sætte ind dér, hvor det både virker forebyggende og også tjener det vanskelige begreb, som hedder retsfølelsen. Folk med hang til vold skal vide, at hammeren falder, og at den falder omgående. Det er i enhver henseende demoraliserende, at der går lang tid, inden der falder dom, og igen måneder, inden den dømte kan komme til afsoning; i den forbindelse har jeg da også noteret mig, at statsadvokaten for Fyn gør opmærksom på, at ventetiden for afsoning af kortere frihedsstraffe er mærkbart forlænget efter lukning af arresthuse på Fyn.

Det er nu halvandet år siden, vi rejste en debat om ressourcer til domstolene og kriminalforsorgen ud fra den betragtning, at netop disse to instanser kan gøre en vægtig forebyggende indsats dels gennem en hurtig domfældelse, dels ved kriminalforsorgens arbejde i frihed for at forebygge recidiv. Hvad er der så sket siden? Justitsministeren taler om, at sagerne ved retterne skal søges fremmet med den nødvendige hurtighed. Denne hurtighed gælder øjensynlig ikke ministeriet selv, for i dag – halvandet år efter debatten – taler ministeren stadig om de igangværende overvejelser om

retternes ressourceforhold; kort sagt er der intet sket på dette område.

Men det er der til gengæld, når det drejer sig om kriminalforsorgen. Den har nemlig gennem de senere år dels fået pålagt en lang række ekstra opgaver og er dels blevet udsat for en række besparelser, og for 1993 ønsker ministeren at skære yderligere 50 stillinger væk. Resultatet er blevet, at den del af arbejdet, som er resocialiserende og forebyggende, men som jo også er den del, der kræver tid og mandskabsressourcer, er blevet reduceret in absurdum. Lad mig i den forbindelse også nævne de psykiatriske patienter, som desværre også spiller en rolle, når vi taler om vold, og som kriminalforsorgens folk nu åbent siger de ikke kan magte, bl.a. fordi der mangler relevante steder at anbringe dem.

De initiativer, der batter noget, er ikke lovgivningskrævende, men rent administrative beslutninger. Hvorfor har ministeren ikke handlet for længst? Hvorfor har han ikke givet domstolene mulighed for at udføre opgaverne på den måde, vi ønsker? Hvorfor har han ikke sikret kriminalforsorgen mulighed for at gøre en reel forebyggende indsats? Det ligger i hans hånd, men vi må konstatere, at han ikke har handlet.

Socialdemokratiets bud i dag til ministeren skal være: Giv domstolene og kriminalforsorgen sådanne vilkår, at de er i stand til at udføre det arbejde, vi ønsker af dem! Den besparelspolitik, der har været ført på disse områder, er kortsigtet og både menneskeligt og økonomisk uansvarlig, og følgerne af den er med til at krænke den tryghed ved og tillid til samfundsordenen, som ministeren i sin redegørelse ønsker at borgerne skal have.

Helge Adam Møller (KF):

Hvert år rammes et tusindtal af danskere af kriminalitet, tusinder berøres af indbrud, tyverier, vold og overfald, og igennem de sidste mange år har vi klart mærket en stigning i voldskriminaliteten, som gør, at alt for mange mennesker i Danmark føler sig usikre og utrygge, så denne stigning er med til at forringe deres livskvalitet.

Det Konservative Folkeparti finder udviklingen helt og aldeles uacceptabel. Vi bør ikke finde os i det, og derfor bør alle kræfter også fra Folketingets side sættes ind på at genskabe

[Helge Adam Møller]

den tryghed, som alle i landet har krav på. I Det Konservative Folkeparti hverken kan eller vil vi acceptere en stigende kriminalitet, som alt for ofte rammer helt tilfældige mennesker og i mange år kan give dem såvel fysiske som psykiske skader. Det er også baggrunden for, at skiftende regeringer gennem de sidste 10 år på en lang række områder har gennemført konkrete forslag, som skulle skabe større tryghed i hverdagen og bekæmpe kriminaliteten.

Det er også derfor, jeg hilser justitsministerens forslag til en skærpet indsats mod voldskriminaliteten velkommen. Det er uacceptabelt, at denne kriminalitet i løbet af de sidste 10 år er steget med mere end 50 pct., og hertil kommer, som vi klart og tydeligt har fået det dokumenteret fra politiet, at de enkelte voldsforhold bliver stadig grovere. Det er i virkeligheden den enkeltes personlighed, den enkeltes menneskeværd, som angribes i forbindelse med voldssager, og det finder vi på mange områder langt mere alvorligt end så mange andre typer kriminalitet, for det giver skader for det enkelte menneske, som tit varer resten af livet.

Det har fra nogle sider været anført, at risikoen for at blive offer for voldsudøvelse relativt set, f.eks. målt i forhold til risikoen for at komme til skade ved et færdselsuheld eller ved en ulykke på arbejdspladsen, er beskeden. Jeg mener imidlertid, at synspunkter af denne art ikke kan tillægges afgørende vægt, for de nævnte risici i færdslen eller på arbejdspladsen er jo knyttet til aktiviteter, som er helt nødvendige og samfundsgavnligt, mens tilskadekomst som følge af overlagt voldsudøvelse må opleves – og jeg er sikker på, det er tilfældet – psykisk langt mere belastende end tilskadekomst ved et tilfældigt ulykkestilfælde.

En indsats mod voldskriminaliteten bør ikke tilrettelægges sådan, at der kun sættes ind over for de grove voldsforbrydelser, der efterlader offeret med alvorlige fysiske og psykiske men, for mindre grove overgreb på sagesløse personer kan, selv om de ikke giver varige skadevirkninger, ofte påføre offeret betydelig ydmygelse og andet psykisk ubehag og kan fremkalde en frygt hos offeret, som vel fuldt ud står mål med den frygt, der fremkaldes af et grovere overfald.

Derfor finder vi det nødvendigt at markere samfundets afstandtagen fra den stigende vold ved, at det i et stigende omfang bliver muligt at

skærpe straffen i voldssager. Vi ønsker en sådan skærpelse gennemført ved, at man hæver strafmaksimum i straffelovens §§ 244, 245 og 246 med henholdsvis et halvt, 1 og 2 år. Dermed tilkendegiver vi samtidig, at vi ønsker en ca. 30 pct. højere strafudmåling i forbindelse med de enkelte voldssager, hvad enten det er mindre grov vold eller meget alvorlig vold. Det er et klart signal, som vi håber der kan samles et flertal i Folketinget for at videresende til domstolene.

Det er muligt – vel endda sandsynligt – at en del af voldskriminaliteten begås i affekt eller under indflydelse af alkohol, således at vi må konstatere, at selve truslen om straf kun i ringe omfang har betydning for gerningsmanden i det øjeblik, hvor han begår volden. Dette ændrer dog ikke ved, at hvis Folketinget skærper straffen i voldssager, vil det efter min mening utvivlsomt være dels af stor almen præventiv betydning, dels i overensstemmelse med befolkningens retsfølelse.

På den anden side – og her er jeg helt enig med den socialdemokratiske ordfører – er det også af meget væsentlig betydning for straffesystemets præventive effekt og for befolkningens retsfølelse, at retsforfølgningen i straffesager generelt og helt specielt i voldssager foregår hurtigt og med en tidsmæssig tilknytning til den begåede kriminalitet. Jeg er ganske enig i fru Dorte Bennedsens betragtninger om, at det vil være meget væsentligt at sikre, at en voldsmand hurtigst muligt efter, at han har begået sin kriminalitet, bliver afhørt af politiet, så sagen kan efterforskes, hurtigt bliver stillet for en domstol, får sin dom og, når den endelige dom er afsagt, umiddelbart bliver indsat til afsoning af den. Det problem vil vi gøre alt for at være med til at løse; det er krænkende for offeret, for offerets familie og for andre, der kender offeret, at man indimellem kan opleve, at offeret ligger på hospitalet, mens voldsmanden stadig væk er på fri fod, også i en periode efter, at han har fået sin dom, men endnu ikke er indsat til afsoning.

Lad mig så nævne, da fru Dorte Bennedsen meget klart tog afstand fra en genfremsættelse af et forslag om brug af anonyme vidner: Vi ønsker, at der igen bliver fremsat et forslag, der giver mulighed for i et begrænset omfang at anvende anonyme vidner. Fru Dorte Bennedsen sagde, at anonyme vidner aldrig nogen sin-

[Helge Adam Møller]

de ville kunne anvendes i sager vedrørende vold, men det er jeg ikke enig i. Jeg synes også, det er værd at fremhæve, at et overvældende flertal i Retsplejerådet anbefalede, at man indfører denne mulighed, ligesom rigsadvokaten og alle politiets organisationer anbefaler det.

Lad mig nævne et konkret eksempel: En ung mor, der er på vej til børnehaven med sine to børn på bagsædet, overværer tilfældigt, at et par rockere er ved at begå grov gadevold, altså slå et menneske ned. Hun ser det fra sin bil, uden at de ser hende. Hvorfor skal hendes navn og adresse i forbindelse med retssagen meddeles til rockerne? Hvorfor kan hun ikke optræde anonymt? Det vil jeg godt have et svar på.

Til sidst vil jeg fremhæve, at vi også finder, at det lovforslag om mulighed for at varetægtsfængsle folk, der begår spritdrab eller groft kvæster et andet menneske i forbindelse med spirituskørsel, som ikke blev færdigbehandlet i sidste samling, skal genfremsættes. Vi tror, at det er i modstrid med stort set hele befolkningens retsfølelse, at et menneske i en stor brandert – for at sige det ligeud – og ofte i en stjålet bil kan køre et eller flere mennesker ihjel for så efter at være dampet af i detentionen hos politiet at blive sat på fri fod 10 eller 12 timer efter; det er urimeligt over for offerets efterladte, at de i dagene og ugerne efter skal kunne møde den pågældende drabsmand på fri fod.

(Kort bemærkning).

Dorte Bennedsen (S):

Det glæder mig, at hr. Helge Adam Møller er enig i, at der hurtigt skal afsiges dom og hurtigt ske afsoning, men jeg vil godt spørge hr. Helge Adam Møller om, hvordan en hurtig afsoning kan hænge sammen med, at straffene skal forhøjes med en tredjedel. Hvor mange af vores arresthuse skal genåbnes? Statsadvokaten for Fyn har klart givet udtryk for, at der er sket en markant stigning i ventetiden for afsoning på Fyn, efter at man har lukket arresthuse. Sådan som hr. Helge Adam Møller eller for den sags skyld ministeren fremstiller tingene, hænger de ikke sammen.

Må jeg derudover sige til hr. Helge Adam Møller, at jeg ikke sagde, at anonyme vidner ikke kunne anvendes i nogen form for voldssager. Det, jeg sagde, var, at lovforslaget fra sidste samling ikke talte om almindelige voldssa-

ger, men kun om de helt særlige voldssager. Hr. Helge Adam Møllers unge mor ville ikke falde ind under det, og en af vores indvendinger imod det var, at det ville være at stikke folk blå i øjnene, at de troede, at de kunne være anonyme; det var ikke det, forslaget talte om.

Der var heller ikke tale om, at spritbilister, der dræber eller groft kvæster andre, skulle komme ind under dette her. Der var nemlig ikke tale om situationen med groft kvæstede, men kun om drab. Der vil komme en helt utrolig ulighed i tingene, for hvad så med den person, der bliver så groft kvæstet, at han dør 8 dage efter? Den situation var ikke omfattet af lovforslaget; det var simpelt hen ikke noget godt lovforslag.

(Kort bemærkning).

Inger Stilling Pedersen (KRF):

Kristeligt Folkeparti genfremsætter sit forslag om skærpet straf for spritdrab, så vi får nok lejlighed til at få en diskussion om det.

Den konservative ordfører var inde på, at meget af volden har med sprit at gøre, og det er jo rigtigt; fru Dorte Bennedsen nævnte 40 pct. af volden mod kvinder. Vi kan vel sige, at hovedparten af tilfældene af vold i hjemmet og lignende er begået under påvirkning af spiritus, og derfor vil jeg gerne spørge, om man også er parat til at sætte ind over for det og altså ikke bare med kønne ord, men med noget håndgribeligt.

Jeg tænker også på, om man er parat til at hjælpe de mennesker, den dag de er kommet i fængsel. Vi vil alle sammen gerne have, at strafafsoningen sker hurtigt, men kan det lade sig gøre, uden at vi bevarer vores arresthuse, så vi kan sikre, at der er pladser? Ellers bliver det en illusion. Jeg er sikker på, at vi alle sammen i dag siger, at en hurtig straf er det eneste, der nytter, men der vil ikke ske noget bagefter. Er man fra konservativ side villig til at sætte ind her?

(Kort bemærkning).

Helge Adam Møller (KF):

Det skulle nødvendig blive en vane – og dog ville det vel ikke være så galt – at jeg blev glad for fru Dorte Bennedsens indlæg. Der var 3 elementer i det:

[Helge Adam Møller]

Det første var, at fru Dorte Bennedsen mente, at det kunne komme til at knibe med pladsen i fængslerne, når man forhøjede straffen generelt med $\frac{1}{3}$. Det vil jeg ikke afvise, men for mig er det klart, at gennemføres alle de initiativer, som justitsministeren har lagt op til i sin redegørelse, både med hensyn til straffene, det kriminalforebyggende arbejde, det øgede SSP-samarbejde, oplysning osv., vil vi ikke få en fortsat stigning i antallet af voldsforbrydelser – snarere tværtimod.

Det andet var en spændende melding om de anonyme vidner. Jeg kan forstå, at Socialdemokratiet godt vil være med til at indføre anonyme vidner på visse områder – i hvert fald på et område, der skulle gælde den unge mor, som jeg beskrev tilfældigt overværede en voldsforbrydelse. Vi ser frem til en forhandling, og jeg vil meget gerne drøfte det med fru Dorte Bennedsen for at finde en løsning, så vi i hvert fald på et begrænset område, hvor der ikke er nogen retssikkerhedsmæssige betænkeligheder, kan indføre denne anonyme vidneførelse.

Det tredje var om spritbilisterne. Det er rigtigt, at lovforslaget fra sidste år kun omfattede spritdrab, men vi er meget villige til at se på, om vi også kan udforme det således, at det ikke alene omfatter drab, men også alvorligt kvæstede mennesker, der overlever. Tak for tilsagnene!

Til fru Inger Stilling Pedersen vil jeg sige, at Folketinget med bl.a. vore to partiers støtte har gennemført en mulighed for, at folk, der har begået forbrydelser i forbindelse med spritkørsel, i stedet for og i tilknytning til afsoning kan modtage alkoholbehandling. Det har der været gode resultater med, så vi vil godt køre videre i den retning.

(Kort bemærkning).

Dorte Bennedsen (S):

Mine bemærkninger om anonyme vidner og om spritbilisterne var egentlig kun et forsøg på at fortælle hr. Helge Adam Møller, hvad der rent faktisk stod i de lovforslag, regeringen fremsatte i sidste samling.

Hr. Helge Adam Møller vil ikke afvise, at der kan blive kapacitetsproblemer i fængslerne og arresthusene, men han mener, at hvis vi nu bare sætter hele dette kriminalitetsforebyggende arbejde i gang, som jeg er helt enig i skal i

gang, vil der blive skaffet rum. Jamen så naiv kan man ikke være. Det, der er tale om, er en her og nu-virkning. Hvis vi i denne samling forhøjer straffene med en tredjedel, vil effekten blive, at der kommer et stærkt stigende pres på vore fængsler og arresthuse. De er lukket på Fyn, ministeren agter at lukke Vordingborg arresthus og formentlig hen ad vejen også andre; det ved vi ikke noget om endnu, men der er i hvert fald lukket en lang række arresthuse. Vi har fået statistikker fra ministeren, og belægningen på vore arresthuse svinger fra 97 til 101-102 pct.

Det helt umiddelbare resultat af en forlængelse af straffene vil blive, at ventetiden til afsoning vil stige, og det tror jeg ikke vil vække særlig megen begejstring eller respekt ude i samfundet.

Svend Aage Jensby (V):

Jeg vil gerne starte med at takke ministeren for redegørelsen. Jeg synes, det var godt at få den på bordet nu.

De første sider er barsk, men ikke overraskende barsk læsning, for den, der følger lidt med i kriminalstatistik eller blot i dagspressen, vil vide, at voldskriminaliteten her i landet har udviklet sig på en helt uantagelig måde.

Som der rigtigt er redegjort for i indledningen til redegørelsen, er antallet af voldsforbrydelser i de sidste 10 år godt og vel fordoblet, stigningstakten i 1992 kører opad med 4,5 pct. i forhold til 1991, og volden er blevet stadig grovere. Man ser anvendelse af slagvåben og knive og utallige tilfælde, hvor helt sagesløse mennesker bliver slået ned og derefter gennemsparket til det ukendelige. Det er kendsgerningerne.

Bortset fra den rene vold vil jeg også fremhæve, hvad der ikke er nævnt i ministerens redegørelse, nemlig de tilfælde, hvor vold indgår som element i forbrydelserne. Jeg tænker på røverier mod pengeinstitutter, kiosker og tankstationer, hvor ansatte gang på gang bliver udsat for røverier, som påfører dem psykiske skader. Antallet af disse røverier er i den årrække, vi taler om, ligeledes steget ganske enormt. Venstre vil gerne være med til alle initiativer, der kan dæmpe op for den udvikling. Det kan ikke være rigtigt, at mange mennesker i dette land, hvor vi ellers har forudsætningerne for at kunne leve godt og trygt – for det har vi – skal

[Svend Aage Jensby]

have deres hverdag ødelagt af utryghed og voldsovergreb.

Lad mig nævne nogle af de initiativer, vi fra Venstres side mener skal tages:

For det første er vi helt enige med ministeren i, at strafniveauet i disse voldssager skal forhøjes, og lad mig pointere, at Venstre taler om den meningsløse gadevold. Der er altid sket vold på værtshuse og sådan noget, men det er ikke så meget det, Venstre har rettet sit blik mod. Det, jeg i det følgende har i tankerne, er den meningsløse gadevold, hvor helt sagesløse mennesker bliver ofre.

Vi ønsker en stramning, fordi det, som der blev givet udtryk for i 1989 om en større nuancering og en skærpelse i de grovere tilfælde, slet ikke er slået igennem hos domstolene. Det viser rigsadvokatens sidste undersøgelse, fra 1991, og den nyeste undersøgelse, vi fik i Retsudvalget forleden dag, bekræfter, at stort set samtlige statsadvokater er enige i, at det ikke er slået igennem, og jeg kan godt fortælle hvorfor. Det er, fordi det ikke blev klart tilkendegivet fra Folketingets side, men var pakket ind i nogle bemærkninger til et lovforslag, og som jeg kommer til om lidt, er det ikke en effektiv måde at lovgive på, for det føler domstolene sig ikke altid forpligtede til at følge.

Jeg vil spørge fru Dorte Bennedsen, om hun synes, at det er en rimelig praksis, der er fulgt i disse to eksempler:

En ny højesteretsdom fra 1991: 25-årig mand, altså voksen, bliver dømt for vold mod en sagesløs mand, der blot har bebrejdet den tiltalte, at han stod og tisede på hans bil. Manden fik brud på næsen, adskillige læsioner i ansigtet, og Højesteret fastsatte straffen til fængsel i 60 dage. Det er ikke en rimelig, men en uanstændig lav strafudmåling, og derfor har fru Dorte Bennedsen hverken politisk eller juridisk set ret, når hun siger, at vi skal vente endnu nogle år for at se, om domstolene ikke kan finde på at bevæge sig noget højere op. Det vil domstolene ikke; det har Højesteret netop lige fastslået i denne dom.

Det andet eksempel, som viser det groteske i det:

En voldsmand, 26 år, sparkes en sagesløs på kroppen og i ansigtet. Han forfølger den pågældende, som får tandskader. Fængsel i 40 dage – fremgår det af rigsadvokatens undersøgelse fra 1991.

Det er et strafniveau for vold mod helt uskyldige mennesker, som vi slet ikke kan acceptere, og derfor støtter vi ministerens tanker om at forhøje straffene med en tredjedel.

Jeg kan ikke lade være med at citere fra Jyllands-Posten fra den 18. juli 1991, hvori statsadvokaten for København udtalte, at han ønskede hårdere straffe for overfald. Man interviewede Dommerforeningens formand, dommer Claus Larsen, og drøftede problematikken med ham. Han sagde om de bemærkninger fra 1989, som jeg har været inde på:

»Man kan jo skrive så meget i den slags bemærkninger, men det er ikke en måde at lovgive på.«

Og videre:

»I realiteten er der to veje til skrapere voldsdomme: Enten kan Folketinget vedtage at udvide de strafferammer, der i dag slet ikke udnyttes, eller også kan Højesteret gennem nogle principielle domme give et signal om, at det mål bør sættes i vejret.«

Om den første mulighed sagde dommeren: »Det ville absolut være et signal, som ville blive opfattet.«

Det har vi også set i andre forbindelser. Jeg husker tilbage til 1971, hvor Socialdemokratiet foreslog en skærpelse af straffen for grov skattesvig. Det fulgte domstolene, fordi der havde været en god debat, hvor man fra politisk side virkelig havde fremhævet, at det ønskede man; det samme ønsker Venstre skal ske med den forhøjelse af strafferammerne, som ministeren foreslår.

Vi er helt enige i, at voldssager skal behandles hurtigt og effektivt af politiet, og jeg tror, at der godt kan rokeres lidt rundt på ressourcerne i politiet, så der fokuseres mere på disse voldssager. Jeg vil vove den påstand, at mange af disse sager kan gennemføres af politi og to instanser, underret og landsret, i løbet af et par måneder med lidt god vilje – også hos landsretterne.

Vi er helt enige i, at de voldsdømte snarest muligt skal indsættes til afsoning. Det virker stødende, at en voldsmand kan bevæge sig rundt i den landsby eller på den egn, hvor han har slået mennesker ned, og gå og grine dem lige op i hovedet; det kan ikke være rigtigt. Men jeg vil sige til justitsministeren, at hvis der skal være konsekvens i denne tanke, som jeg altså støtter, skal der én ting mere til – for el-

[Svend Aage Jensby]

lers bliver ønsket illusorisk – og det er, at man i større grad skal udnytte den mulighed, vi i 1987 fik for varetægtsfængsling i voldssager. Jeg tænker på bestemmelsen i § 762, stk. 2, nr. 2, som vi også med Socialdemokratiets støtte fik gennemført i Folketinget, hvorefter volds-mænd, hvis de har forskyldt en straf på 60 dage og derover, kan varetægtsfængsles.

Det er jo en udmærket bestemmelse, men den fungerede overhovedet ikke i praksis, idet vi har utallige eksempler på, at mennesker, der er idømt helt op til 5 måneders fængsel for helt sagesløs vold, i løbet af 8-10 dage får en dom i byretten på 5-6 måneder. Men ikke desto mindre løslader domstolene dem til engang hen i det uvisse, når de skal indkaldes til afsoning. Det er fuldstændig stødende og paradoksalt.

Højesteret har i 1990 fastslået i en i Ugeskrift for Retsvæsen, side 713, refereret afgørelse, at den voldsbestemmelse, som vi vedtog i 1987, hjemler mulighed for fængsling i tiden mellem første instans og ankeinstansen. Jeg vil bede om, ja opfordre til, at justitsministeren eller rigsadvokaten på en eller anden måde instruerer anklagemyndigheden om at søge praksis skærpet på dette område, så der sker fængsling.

Dernæst vil jeg sige, at vi simpelt hen ikke er indstillet på, at volds personer skal have orlov, udgang, og hvad alt det dér hedder. Hvorfor? Fordi orlov og prøveløsladelse tilkommer dem, som er langtidsdømte, og som skal tilpasses i samfundet, men da ikke volds mænd.

Vi ønsker også at støtte forslaget om anonym vidneførsel, og vi ønsker at støtte alle præventive tiltag. Jeg synes, det ville være fint, hvis f.eks. Det Kriminalpræventive Råd kunne benytte vores udmærkede medie fjernsynet til nogle oplysningskampagner om volden og dens følger både for gerningsmændene og for dem, den går ud over.

Jeg tror også, man kunne inddrage forældrene mere i denne problematik. Vi kunne måske få nedbragt den mobning, der sker i skolerne, hvor megen vold i virkeligheden fødes. Jeg tror, at en dreng, der har været genstand for mobning i sin skoletid, får et forrået forhold og en forrået indstilling til sin omverden, sit samfund. Dér tror jeg også vi kunne gøre noget, og det kan vi gøre forholdsvis billigt.

Jeg vil meget nødtigt gå ind på en tankegang om, at dette skal føre til problemer med fæng-

selskapaciteten. Jeg tror, vi inden for justitsvæsenets område godt kan finde de besparelser, der er nødvendige. Vi må ikke lade et samfund og dets straffesystem gå i stykker, blive ineffektivt, fordi man påstår, at vi ikke har fængselskapacitet nok. Det har man desværre gjort nogle gange, men så må vi altså se at finde de penge, der er nødvendige, for det skylder vi befolkningen. Man kan ikke være tjent med dette her, det skaber i den grad en følelse af utryghed.

Man kan læse i Ekstra Bladet fra den 24. oktober, at rockere spreder frygt i fængslerne. Jeg vil bede justitsministeren bakke fængselspersonalet op; det gør vi fra Venstre. Det skal ikke være fangerne, der skal lede fængslerne i dette land.

(Kort bemærkning).

Dorte Bennedsen (S):

Hr. Svend Aage Jensby sagde: Voldstigningen er en kendsgerning, det kan man se af aviserne.

Jeg vil gerne spørge hr. Svend Aage Jensby, hvad hans holdning er til de tre undersøgelser, jeg citerede, fra 1983, 1987 og 1991, som altså inkluderer mørketallene, og som viste, at i alle tre tilfælde svarede 6 pct. bekræftende.

Jeg vil også gerne sige om hr. Svend Aage Jensbys bemærkninger om disse domme: Jamen dem kender rigsadvokaten jo. Det, der for os er afgørende, er, at rigsadvokaten har bedt om, at vi venter, fordi han gerne vil have, at Højesteret skal fastsætte niveauet.

Så havde hr. Svend Aage Jensby nogle interessante bemærkninger om, at dommerne måske lyttede mere til Folketinget end til Højesteret. Det skal jeg ikke kommentere, men sige, at jeg tror nok, de må stå for hr. Svend Aage Jensbys egen regning.

Jeg er glad for, at hr. Svend Aage Jensby synes, at vi skal have en kapacitet, der svarer til behovet. Men hvordan hænger det sammen med, at justitsministeren i 1993 ønsker at spare – nu kan jeg ikke huske, om det er 6 eller 9 mio. kr. – ved at lukke arresthuset i Vordingborg, et område, hvor belægningsprocenten i forvejen er utrolig høj?

Så synes jeg i virkeligheden, at hr. Svend Aage Jensby gav den bedste forklaring på, at det dér med skærpede straffe i og for sig ikke hjælper, idet han henviste til det socialdemo-

[Dorte Bennedsen]

kratiske forslag om at forhøje straffen for skattesvig. Det blev ført igennem, og jeg vil gerne spørge hr. Svend Aage Jensby, om skattesvigen i dette land er faldet, fordi vi skærpede straffen.

(Kort bemærkning).

Tom Behnke (FP):

Nu er det anden gang, fru Dorte Bennedsen refererer til en undersøgelse, som jeg ikke lige erindrer at have set, der viser, at mørketallene – altså antallet af voldsepisoder, der ikke bliver anmeldt – i virkeligheden slet ikke er steget.

Jeg står her med et udklip fra Politiken fra den 13. november d.å. En tilfældig nat er man sammen med politiet ude i København, og den nat er der 13 voldssager. Jeg vil gerne citere den ene af dem – det er efter, at der har været nogle skærmydsler på et diskotek:

»De tre 20-årige sidder langs muren. Det tapdrypper ud af mund og næse på den ene. En anden er ved at besvime. Han holder sig for hovedet. Venstre øje er delvis tillukket på den tredje. Han er hævet i ansigtet. Murerlærlingen« – det er gerningsmanden – »er uskadt og venter roligt på at blive afhørt af politiet. Den værst medtagne ønsker ikke at indgive anmeldelse om vold.«

Dette mønster gentager sig igen og igen i de 13 sager, der denne nat er i København.

Den erfaring, jeg har fra det virkelige liv, ikke bare fra, hvad der står i aviserne, men fra det virkelige liv ude på gader og stræder, specielt i København, viser med al tydelighed, at mørketallene er meget, meget store, og de er blevet større, selv om der også er flere anmeldelser, og volden er blevet meget, meget grovere, og den er blevet mere meningsløs. Det er dér, vi skal sætte ind.

(Kort bemærkning).

Svend Aage Jensby (V):

Fru Dorte Bennedsen har utvivlsomt læst rigsadvokatens seneste undersøgelse, som vi fik i Retsudvalget som bilag 158 den 13. november i år, og der vil fru Dorte Bennedsen kunne se, at på side 40 skriver rigsadvokaten klart og tydeligt:

»Når anklagemyndigheden alene har fået medhold i to tredjedele af sine anker af straf-

udmålingen, vil en forøgelse af antallet af anker næppe være egnet til generelt at opnå en skærpelse af sanktionsniveauet.«

Venstre ønsker en skærpelse af sanktionsniveauet. Rigsadvokaten siger, det ikke kan lade sig gøre ved at anke til Højesteret. Det har vi jo også lige fået Højesterets ord for i afgørelsen fra 1991, som jeg citerede. Derfor vil jeg spørge fru Dorte Bennedsen: Vil Socialdemokratiet være med til at skærpe straffene i de grove voldssager? Det er det, jeg ønsker at få en klar melding om, for det har altid været, i årtusinder, og er stadig væk – det skylder jeg at sige til fru Dorte Bennedsen – en almindelig antagelse, at truslen om straf, straffens størrelse og art, har en vis præventiv virkning. Det tror vi i Venstre stadig væk på er tilfældet. Og vi mener i hvert fald, at de, der er lovlige borgere i dette land, har krav på at se, at der reageres over for dem, som forulemper dem. Det er mine betragtninger.

Med hensyn til skattesvig kan jeg sige til fru Dorte Bennedsen, at hvis denne strafs-kærpelse ikke var kommet, var det gået endnu værre, end det er. Og der er idømt knaldhårde domme inden for skatteområdet igennem mange, mange år.

(Kort bemærkning).

Helge Adam Møller (KF):

Fru Dorte Bennedsen påstår, at længere straf ikke vil give mindre vold. Jo, det vil det helt klart. Når voldsmanden, der i øjeblikket får 4 måneder og derefter sættes på fri fod, i stedet får 6 måneder, er der helt klart to måneder, hvor han sidder inde i et fængsel, og hvis han ikke får udgang, har han ikke mulighed for at begå vold i den periode. Så det vil helt klart medføre mindre vold.

(Kort bemærkning).

Dorte Bennedsen (S):

Det sidste argument må jeg give hr. Helge Adam Møller ret i. Så længe han sidder inde, har han ikke så mange muligheder for at begå vold ude på gaden. Men jeg er ikke sikker på, at hans holdning til vold vil ændre sig, når han kommer ud.

Når jeg bad om ordet, var det for at komme med en bemærkning til Fremskridtspartiets ordfører. Hr. Tom Behnke sagde: Aviserne vi-

[Dorte Bennedsen]

ser, at . . . osv. Jeg vil lige gøre opmærksom på, at næste gang Politiken var ude, fandt de ikke nogen, men det er så en anden sag. Ingen tvivl om, at de eksempler, hr. Tom Behnke giver her, er afskyvækkende, og de skal straffes. Jeg er ikke forsker, men når hr. Tom Behnke siger, at mørketallene er stigende, må jeg sige, at juridiske forskere altså over 8 år tre gange har lavet en undersøgelse, hvor de netop har spurgt folk: »Har I været udsat for vold?« Det handler ikke om, hvorvidt de har anmeldt eller ikke anmeldt vold. Og dér viser det sig, at procenten er uændret over disse 8 år. Det gør i hvert fald et vist indtryk på mig, og det har jeg altså – undskyld mig – lidt mere respekt for, end jeg har for avisskriverier, hvor jeg selv skal sidde og summere op, at nu har jeg set 27 gange i aviserne, at der har været begået vold. Jeg synes, at de 27 gange er 27 for meget, misforstå mig nu ikke. Men jeg kan altså ikke lade være at lytte til det, når forskerne siger: Over 8 år – inkluderet mørketallene – har vi ikke kunnet konstatere en stigning.

Så spørger hr. Svend Aage Jensby mig, om vi vil skærpe straffen. Vi har vedtaget en lov for 3 år siden med nogle strafferammer; de er ganske høje, og de bør udnyttes. Samtidig siger rigsadvokaten, at han gerne vil have lidt mere tid. Jeg kender godt citatet, og jeg har læst rapporten, men rigsadvokaten har ikke desto mindre udtrykt, at han gerne vil have mere tid, inden lovgivningsmagten tager nye initiativer.

(Kort bemærkning).

Tom Behnke (FP):

Jeg skal være den sidste til at føre avisernes skrivelser som sandhedsvidne med hensyn til, hvad der foregår ude i samfundet. Jeg citerede fra en avis, og så supplerede jeg med mine egne erfaringer efter 5 års ansættelse i det danske politi. Jeg har været med på gader og stræder nat efter nat, hvor man kan se og opleve, hvad der foregår ude i samfundet. Og så kan det godt være, at der er nogle forskere i en Observaundersøgelse, der kan påvise noget andet. Jeg har set med mine egne øjne, hvad der foregår ude i det virkelige liv.

(Kort bemærkning).

Svend Aage Jensby (V):

Jeg har ét spørgsmål til fru Dorte Benned-

sen. Fru Dorte Bennedsen sagde til slut: Strafferammerne skal udnyttes; vi fik dem i 1989, de var ganske høje, og de skal udnyttes. Vil det sige, at fru Dorte Bennedsen er enig med regeringspartierne i, at straffniveauet inden for de gældende strafferammer skal forhøjes med en tredjedel?

Dernæst vil jeg sige: lad os nu holde os til de barske kendsgerninger, og ikke til, hvad en eller anden Observaundersøgelse viser. Sagen er – det er bevist, og det kan lægges til grund – at rigspolitichefen har en statistik, der viser, hvor mange anmeldelser der er indgået på hele voldsområdet. Det er det, justitsministerens redegørelse bygger på, og det er meget bedre end en Observaundersøgelse. Statistikken lyver nemlig ikke.

(Kort bemærkning).

Dorte Bennedsen (S):

Jeg tror, at det – i citationstegn – vil glæde både juridiske og andre forskere, at der nu to gange her fra Folketingets talerstol om seriøse forslag er blevet sagt: det har vi fra Observaundersøgelser. Det synes jeg er et godt signal, Fremskridtspartiet og Venstre giver om dansk forskning.

Ja, hr. Tom Behnke ryster på hovedet, men både hr. Tom Behnke og hr. Svend Aage Jensby brugte ordet Observaundersøgelser. Det vil glæde forskningsverdenen, at det er den holdning, vi har til det.

Jeg vil så gerne bede ministeren svare på, om ministeren også mener, at denne undersøgelse, Observaundersøgelse, eller hvad det er, er en undersøgelse, det dog i hvert fald er værd at lytte til midt inde i denne debat.

Så vil jeg sige til hr. Svend Aage Jensby, at jeg ikke synes, at anmeldelsestallet er interessant. Jeg synes, det er interessant at finde ud af: Hvor meget vold er der her i samfundet? Anmeldelsestallene omfatter nemlig ikke hele volden. Det, jeg prøvede at sige, var, at lykkeligtvis er nogle af mørketallene tilsyneladende nu kommet frem. Og vi er nødt til at finde ud af, hvad det er for størrelser, vi arbejder med.

Som sagt fremgår det også af ministerens redegørelse, at 40 pct. af volden er vold mod kvinder, og det bliver direkte sagt: I disse tilfælde er det ikke straf, det er nogle helt andre initiativer, der skal sættes ind med. Det er SSP-samarbejdet, det er forebyggelse helt fra de un-

[Dorte Bennedsen]

ge år. Det er helt andre instrumenter, som der ikke gøres så forfærdelig meget ud af i den foreliggende redegørelse, i hvert fald ikke, hvad nye initiativer angår.

Gert Petersen (SF):

Jeg siger tak for redegørelsen fra justitsministeren. Den beskriver utvivlsomt, hvad der er et meget stort og væsentligt og alvorligt problem. Men en række af de instrumenter, som justitsministeren foreslår til afhjælpning af problemet, kan vi ikke acceptere. Det gælder anonyme vidner, og det gælder en forøgelse af strafferammerne.

Hvorfor afviser vi det sidste? Hvorfor anser vi den medicin for at være virkningsløs? Se, jeg vil ikke tage udgangspunkt i hverken Observaundersøgelser eller forskerundersøgelser, men i noget så letfærdigt som en reportage i det sidste nummer af Advokatrådets tidsskrift Lov og Ret. Her oplyser kriminalinspektør Bennekou fra Tårnby politikreds, der omfatter 52.000 mennesker, at, og jeg citerer:

»Halvdelen af alle voldssager udspringer af eller i tilknytning til værtshusmiljøet. Resten finder sted i ungdomsmiljøer eller i private hjem.«

Og så fortsætter kriminalinspektør Bennekou, at spiritus eller andre rusgifte naturligvis spiller en stor rolle.

Det vil sige, at et meget stort antal voldshandlinger begås i hidsighed eller i ruståger af den ene eller den anden art. Det er naturligvis ingen trøst for offeret; på ingen måde. Men det betyder bare, at den afskrækkende virkning af en hvilken som helst straf, om det så var at få hovedet hugget af, bliver minimal. For hvis man går amok, det være sig i ædru eller beruset tilstand, spekulerer man ikke en døjt over følgerne.

Det er klart, at så er der nogle voldssager, som har en anden karakter. Man kan sige, at de snarere er en del af et generelt adfærdsmønster. Rockervolden kan nævnes som eksempel. Det gælder også andre, for hvem voldsudøvelse er blevet til en måde at hævde sit ego på. Så det er spørgsmålet, om skærpede fængselsstraffe, altså den skærpelse af strafferammerne, der er foreslået her, er løsningen på det problem. Disse skærpede fængselsstraffe synes ikke at virke dæmpende på kriminaliteten. Den samme kriminalinspektør Bennekou siger

i Lov og Ret, at i forhold til situationen for 10 år siden – ikke for 2-3 år siden, men for 10 år siden – dømmes der i dag hårdere i disse sager, men det har åbenbart ikke reduceret volden.

Hertil kommer så det, der for mig er det helt afgørende, og jeg synes, at det er ganske påfaldende, at Venstres, De Konservatives og Fremskridtspartiets ordførere ikke kommer ind på det: den meget høje tilbagefaldsprocent efter afsoning af straffene. Generelt er op mod 80 pct. gengangere. Det afslører da, at systemet, som det er nu, på det nærmeste er virkningsløst.

Hvorfor kommer man så med forslag om bare at udvide det eksisterende system, at indføre højere strafferammer? Man henviser til retsbevidstheden, den krænkede retsbevidsthed. Her er reportagen i Lov og Ret også interessant. Her siger en af de mest kendte forsvarsadvokater, Thomas Rørdam, at der ikke er noget belæg for, at domsmænd vil dømme strengere end juridiske dommere i disse sager. Og der er en dommer, byretsdommer Marianne Højgaard Petersen, som kender situationen indefra, der siger ligeud, at domsmændene hyppigt vil give mildere straffe i disse sager, især betingede, end de juridiske dommere vil. Så må man jo spørge, om ikke lægdommerne er tættere på begrebet retsbevidsthed, hvor uklart det end må være, end embedsmændene inklusive rigsadvokat, justitsminister, politimestre osv. er det.

Denne afvisning af justitsministerens forslag skal ikke forstås på den måde, at SF ikke vil være med til at gøre noget. Voldsproblemet er en realitet og en alvorlig realitet.

Allerførst nogle ord om voldsforene. Jeg finder dem egentlig stedmoderligt behandlet i ministerens redegørelse, og i virkeligheden er det, der hidtil er gjort, ikke særlig meget bevendt. Krisehjælpen til offeret bør være helt gratis, ikke noget med en 70 pct.s refusion, og politiet bør have pligt til straks at tilkalde krisehjælp i skikkelse af en psykolog, som efter samtale med offeret kan tage stilling til videre behandling. Vejledning og information må tilrettelægges mere professionelt end i dag, hvor det jo alene er politiet og måske skadestuen, der underretter offeret om dets rettigheder. Endelig er der erstatningssagerne. Deres behandling kan afbureaukratiseres, så det ikke tager så lang tid at få erstatning.

[Gert Petersen]

Dernæst om voldsmændene. For det første mener vi, at samfundstjenesten atter må bringes ind i billedet i de milde voldssager, som er det store flertal. For igen at citere kriminalinspektøren fra Tårnby, så er »de lettere og helt unge voldsforbrydere som regel modtagelige for fornuft.« Hvorfor så bure dem inde i fængsler, hvilket kun øger sandsynligheden for, at de fortsætter i den voldelige karriere? Hvorfor ikke bruge metoder, der i praksis appellerer til deres fornuft?

Nu kommer jeg til de grovere voldsforbrydere, og det er klart, at dem må vi fængsle. Men det er helt afgørende, at de hurtigt får deres sag for retten, og at de kommer til afsoning umiddelbart efter dommen. I dag læser jeg, at der kan gå op til et år. På det punkt er der åbenbart almindelig enighed hos alle, der har haft ordet. For ofrene – det har flere været inde på – er det selvfølgelig en virkelig traumatisk oplevelse, at der tilsyneladende ikke sker deres voldsmænd noget. Men jeg vil også sige, at den pædagogiske virkning af straffen – og sådan én lægger jeg vægt på – går da tabt, når der kan gå op til et år mellem krænkelsen og sanktionerne. Så er der ingen logisk sammenhæng, det bliver væk inde i bevidstheden for den pågældende, derfor er det helt katastrofalt.

Men det betyder så, at der må ofres flere ressourcer på Kriminalforsorgen. Man er kommet i gang med en socialpædagogisk indsats, men det er stadig alt for lidt, og det virker altså grotesk, at regeringen vil skærpe strafferammerne, samtidig med at den vil skære ned i Kriminalforsorgens ressourcer. Vi afviser skærpelsen af strafferammerne, men vi afviser så sandelig også nedskæringen af Kriminalforsorgens ressourcer. Vi så gerne og ville gerne medvirke til, at ressourcerne blev forbedrede.

På længere sigt tror jeg, at samfundet kunne spare meget store summer – og det er jo det argument, der gør indtryk nu til dags – ved en væsentlig reduktion af tilbagefaldsprocenten. Det er ejendommeligt, at det åbenbart kun er partierne til venstre for midten, der interesserer sig for det problem, for tilbagefaldsprocenten. Man kan anskue fængselsstraf som en hævn, samfundets hævn, sådan syntes jeg lidt at det lød fra Venstres ordfører, som henviste til ligefrem årtusinders erfaring i den retning. Naturligvis er der psykologisk i en vis forstand tale om det, men på den anden side er det

klart, at vi alle har en interesse i at bekæmpe forbrydelserne; vi må tage sanktioner i anvendelse, men jeg vil gerne se de sanktioner være nyttige, således at de, der forlader fængslerne, ikke meget hurtigt vender tilbage til dem. Hvad har vi så egentlig opnået? Ja, så har vi altså opnået hævn, men vi har ikke opnået en virkelig forbedring af situationen; det kræver en målrettet indsats, en pædagogisk indsats, og den vil på kort sigt koste noget, men jeg er helt sikker på, at den på længere sigt – for nu at bruge det argument, der alene kan gøre indtryk hos nogen – vil spare samfundet for meget betydelige summer.

Vi afviser altså ikke fra SF's side, at voldskriminaliteten er et meget alvorligt problem, men vi afviser forslag om øgede strafferammer, anonyme vidner osv. Vi mener ikke, at de bringer en løsning af problemet nærmere. Vi har, som jeg har redegjort for her, gjort os vores egne tanker om, hvad der bør gøres, men vi er indstillet på, at der bør graves dybere. Det så vi meget gerne. Vi har heller ikke fundet de vises sten, og det tror jeg altså vitterlig heller ikke justitsministeren eller ordførerne fra Venstre og De Konservative har. Så var det ikke en god idé, om man – det må justitsministeren kunne tage initiativet til – indbød til en bredere konference med deltagelse af politikere, politifolk, nogle af de dér forskere, hvis man kan tåle at være i stue med dem, og andre, som har en offentlig interesse i dette. Det har alle naturligvis, men der må være tale om en udvalgt skare, som har en offentlig interesse i og som beskæftiger sig med problemet; domstolene burde også være der. Man kunne afholde en konference, hvor man kunne grave dybere i problemet, i stedet for at vi herinde kun tre år efter, at man har foretaget sig noget, igen begynder at tage sådan nogle meget hurtige skridt.

Jeg tror, at en sådan konference, hvor problemet virkelig kunne blive belyst fra forskellige sider og i en diskussion, kunne virke meget gavnligt.

(Kort bemærkning).

Inger Stilling Pedersen (KRF):

Der var to ting, som jeg gerne ville kommentere. For det første spørgsmålet om tilbagefald, at der kun skulle være en vis gruppe herinde, der var interesseret i det. Det tror jeg vi alle sammen er, og vi er mange fra Retsudvalget,

[Inger Stilling Pedersen]

der har besøgt adskillige fængsler og talt med fangerne og talt om, hvilke problemer man kommer ud i bagefter, f.eks. hvis man skylder mange penge væk og der står en uden for døren og vil have dem, når man kommer ud, og man tvinges ud i ny kriminalitet. Det ved vi, men det er utrolig svært at gøre noget ved det, og her kommer vi ind i anden lovgivning.

For det andet var der det med de unge lovovertrædere, som endnu kan tales til fornuft. Jamen siger det os ikke, at det, det gælder om, er at lave en individuel plan for hver eneste og navnlig for de unge, som er ude i voldskriminalitet, og at fængsel i sig selv i gammeldags forstand ikke er sagen her, men at man skulle have nogle specielle steder, hvor man kunne hjælpe og rette op på det og finde ud af, om problemet skyldes manglende skoleuddannelse eller eventuelt andre ting, i stedet for at vi bare fængsler og lukker ud igen?

Det, jeg meget gerne ser, er, at vi også søger at hjælpe allerede i fængslet, så de indsatte får mulighed for at vende tilbage til en normal tilværelse, og være med til at løse nogle af de problemer. Det vil vi gerne fra Kristeligt Folkepartis side være med til.

(Kort bemærkning).

Dorte Bennedsen (S):

Fru Inger Stilling Pedersen rørte ved en række problemer og sagde så: Men så kommer vi ind i anden lovgivning. Og dér tror jeg at fru Inger Stilling Pedersen rører ved noget helt væsentligt omkring regeringens oplæg, for det er – som jeg også strejfede i min ordførertale – i meget høj grad blevet et oplæg, der koncentrerer sig om Justitsministeriets område, men ikke tager højde for alle de andre problemer.

Jeg kan nævne et eksempel, jeg er stødt på for nylig. Når en familiefar fængsles, bliver hans kone i henhold til bistanndsloven ikke betragtet som eneforsørger. Man går ud fra, at manden kan forsørge hende. Han sidder altså immer væk og brummer i Vridsløse i 2, 3, 4 år, og hun kan ikke få bistand som eneforsørger, få børnepenge osv. Den eneste måde, det problem kan løses på, og som det bliver løst på i mange tilfælde, er, at de bliver skilt. Det er ikke særlig forebyggende. Og jeg tror, fru Inger Stilling Pedersen har ret i, at grundproblemet er, at man fra regeringens side kun har set det fra én vinkel og ikke samlet.

Hvad er det for en forebyggende indsats, vi skal gøre her i samfundet? Der skal spilles på utrolig mange strenge, og de fleste af dem ligger formentlig uden for Justitsministeriets område.

(Kort bemærkning).

Gert Petersen (SF):

Jeg er helt enig i de betragtninger, der kom fra Kristeligt Folkepartis ordførers side. Jeg vil gerne også lidt i forlængelse af det, fru Dorte Bennedsen var inde på, sige, at der er altså meget, der kan koordineres og kan koordineres bedre, når en fange forlader fængslet. Og her kommer vi så til Kriminalforsørgens frihedsafdeling, om jeg så må sige. Jeg har haft besøg af folk derfra, der arbejder inden for den sektor, som klager deres nød over de enorme vanskeligheder, som hober sig op af økonomiske grunde, og over de forhold, hvorunder mange af disse løsladte fanger må eksistere, og som netop gør, at det er utrolig svært at holde dem fra en fornyet kriminalitet.

Her var i høj grad noget at se på, og her er noget, hvor man må sige, at økonomiske nedskæringer kan gøre ubodelig skade, hvis de fortsætter.

Tom Behnke (FP):

Fremskridtspartiet er af den opfattelse, at hovedårsagen til den nuværende situation skyldes de sidste 20 års pladderhumanistiske indstilling til kriminaliteten.

Et flertal her i Folketinget har et tungt ansvar for, at volden har udviklet sig, som tilfældet er. Mange unge oplever, at deres første møde med retssystemet efter kriminalitet er en løftet pegefingert og en pædagog, som har utrolig travlt med at bortforklare kriminaliteten med absurde argumenter.

Den unge oplever således retssystemet som et hyggeligt sted, hvor der ikke er nogen form for konsekvens i tingene, og her har Folketinget det absolutte ansvar. For hvordan oplever unge og andre den politiske reaktion? Man ser gang på gang politikere, særlig fra Socialdemokratiet, De Radikale og SF, benytte den bedste sendetid i tv og utallige avisindlæg til at bortforklare kriminaliteten.

Uanset om en kriminel er nok så meget arbejdsløs, uanset om en kriminel er nok så dårligt uddannet, uanset hvilke sociale ulykker

[Tom Behnke]

vedkommende har været udsat for, er der ingen – og jeg gentager ingen – undskyldning for kriminel adfærd.

Vi er således helt enige i, at der skal gribes ind over for den stigende vold, specielt fordi stigningen navnlig skyldes en øget anvendelse af rå og meningsløs vold og tilfældig vold på gader og stræder mod ofte helt uskyldige ofre. Der er ingen tvivl om, at hovedparten af den meningsløse vold udøves efter indtagelse af alkohol – ofte meget store mængder alkohol – og når man så kommer ud fra værtshuset, er der lige nogle aggressioner, man skal af med, og det går ud over en sagesløs forbipasserende. Desuden er der kommet et langt mere rå element ind i billedet. I dag er det slet ikke nok, at man giver en person et par knytnæveslag i ansigtet, nej, der skal også snittes lidt med en kniv, og når den overfaldne ligger ned, skal man lige have sparket de sidste aggressioner af i hovedet på offeret.

Den udvikling skal stoppes, og det kan slet ikke gå hurtigt nok, for det er jo det værste angreb på den personlige frihed, man overhovedet kan komme ud for. Hvordan den skal stoppes, kan så diskuteres, og i sin redegørelse kommer ministeren med en række forslag til opstramninger. Men jeg mener imidlertid ikke, at ministeren har ramt rigtigt i sine forsøg. For mig at se vil det helt rigtige være at forkorte eller helst fuldstændig fjerne ventetiden fra domsafsigelse til afsoning og fjerne ventetiden til berømmelse af retsmødet, og endelig mener jeg, at politiet skal opprioritere disse voldssager, selv om politiet allerede i dag gør meget ud af dem.

Endelig mener jeg, at der skal gives lettere adgang til at varetægtsfængsle voldsmanden i perioden fra pågribelse til afsoning. Det er helt urimeligt, at offeret kan se gerningsmanden gå frit omkring dagen efter. Det ville også bevirke, at voldsmanden bliver revet ud af sin dagligdag med de følger, det nu engang har, og det vil have en langt større virkning på voldsmanden end det nuværende system. Desuden mener jeg, at en sådan konsekvent behandling er langt bedre end at forhøje maksimum i straffesammenhæng.

I dag har vi en regel om, at en dømt skal have op til 3 måneders betænkningstid inden afsoning, så han ligesom kan indstille sig på at skulle ind og afsones, og det er helt urimeligt.

Desuden vil en forhøjelse af maksimumsstraffen sandsynligvis alligevel ikke påvirke dommerstanden væsentligt. Hvis der skal pilles ved strafferammerne, skal man meget hellere gøre, som CD foreslår i det lovforslag, som vi skal behandle om et øjeblik, nemlig hæve bundgrænsen. Det vil tvinge dommerne til at stramme grebet om voldsforbryderne.

Desuden er det min klare holdning, at vi skal sætte ind på et andet væsentligt område, nemlig sanktionerne i førstegangstilfælde. I dag er det således, at der enten skal være tale om en meget alvorlig forseelse eller mange gentagne forseelser, før man overhovedet bliver stillet for en dommer, og hvad siger dommeren så til voldsforbryderen, når han står i retten? Han siger: Ja, det må du sandelig ikke gøre en anden gang, men nu får du et tiltalefråfald, og så håber vi, at det har været en lærestreg for dig. Eller hvis der er tale om en virkelig skrap dommer, kan man være så heldig at få en betinget dom, hvorefter gerningsmanden kan gå hjem med den erfaring, at der skete jo ikke noget, det fik ingen konsekvenser. Hvor blev det præventive af, hvor blev det pædagogiske af?

Her må jeg lige indskyde en bemærkning fra vore såkaldte kulturberigere. De har jo en helt central placering, for hver gang vi ser en udlænding begå en kriminel handling – og ikke kun en voldsforbrydelse – får vedkommende tiltalefråfald, for han skal jo lige vænne sig til det danske retssystem, som man kunne læse i B.T. den 27. september 1992. Her er det min holdning, at der skal gribes ind allerede første gang, og at hammen skal falde tungt og hårdt, når dommen skal afsiges – fuldstændig som fru Dorte Bennedsen var inde på – og i øvrigt helt uanset nationaliteten. Kun ved at gribe konsekvent ind allerede første gang kan vi sende det præventive signal, at det ikke kan betale sig at øve vold mod andre, for det er vel egentlig også det, vi diskuterer i øjeblikket. Det er ikke bare et spørgsmål om at straffe folk, når volden er begået, det er vel også et spørgsmål, om vi kan få et retssystem, der bevirker, at der slet ikke bliver begået vold.

Disse forslag er den mest farbare vej, og det sagde Fremskridtspartiet for 20 år siden. Dengang havde man kun hån og latter tilovers for os, men nu er de 20 år gået, og vi fik desværre ret. Kriminaliteten er stigende, den bliver mere

[Tom Behnke]

rå, og antallet af gengangere er ekstremt stigende. Folketinget kan vælge at fortsætte med at le ad Fremskridtspartiet og fortsætte med at have tusinder af ofre på samvittigheden med den slappe praksis, holdningen har medført, eller Folketinget kan vælge at tage sig sammen og følge de retningslinier, som jeg har skitseret her.

Jeg skal også komme ind på et andet element. Det er ikke nok, at dommeren er konsekvent, Kriminalforsorgen er også et væsentligt element her. Vi ser denne lallende holdning, hvor man skal være så humanistisk som overhovedet muligt, men det mener jeg er at skyde langt forbi målet. Hvorfor skal man f.eks. have mulighed for at strejke og kunne kræve både det ene og det andet, når man sidder inden for murene? Jeg mener slet ikke, man skal have krav på noget, når man sidder inde, man har selv valgt det, og man er underlagt bestemte regler.

En anden ting er prøveløsladelse, udgang uden ledsager og orlov osv. Jeg er helt enig med Venstres ordfører i, at det skal fjernes fuldstændigt, når vi taler om voldsforbrydelser. Taler vi om kriminalitet i al almindelighed, fremsatte Fremskridtspartiet i sidste samling et lovforslag om, at der skulle strammes op på området, og at politiet burde have vetoret med hensyn til, hvem der kan prøveløslades.

Når det er sagt, vil jeg godt sige, at for Fremskridtspartiets skyld kan man godt konvertere nogle af dommene til behandlingsdomme, og i de tilfælde, hvor der er tale om alkoholikere eller narkomaner, er det nok det eneste rigtige. Sagen er jo, at det er misbruget, der er årsagen til kriminaliteten, og man bekæmper den ikke ved at frihedsberøve, men udelukkende ved at behandle årsagen til kriminaliteten. I den sammenhæng er det jo nok værd at nævne omfanget af narkotikamisbruget i de danske fængsler. Det er et selvstændigt problem, men jeg synes, jeg vil nævne det.

Afslutningsvis vil jeg sige, at regeringen og ministrene er gode til at analysere problemer og komme med flotte analyser og redegørelser, men det glipper ofte, når man skal følge op med direkte lovinitiativer. Men det kan jo være, at det sker nu. Redegørelsen er klokkeklar, og ordførerne har klart meldt ud, hvad der kan bruges, og hvad der ikke kan bruges.

(Kort bemærkning).

Dorte Bennedsen (S):

Det undrer mig ikke, at Fremskridtspartiet gav udtryk for, at man vil feje videnskabelige undersøgelser som f.eks. Observaundersøgelser til side. Det undrede mig mere, at Venstres ordfører også gjorde det, men det er en anden sag.

Sagen er nemlig, at Fremskridtspartiet ønsker ikke at gøre brug af dokumenteret viden, og Fremskridtspartiet ønsker heller ikke at lytte, som det fremgik af hr. Tom Behnkes tale, hvor hr. Tom Behnke gentog dogmet om, at Socialdemokratiet intet vil bortset fra at bortforklare problematikken. Hvis hr. Tom Behnke havde lyttet til den tale, jeg holdt ved indledningen af denne debat, ville han have hørt det stik modsatte. Han ville have hørt mig sige, at vi synes, at volden har fået et uacceptabelt omfang, at enhver form for vold er uacceptabel, og at vi meget gerne vil være med til at gøre en effektiv indsats imod den.

Hr. Tom Behnke sagde i slutningen af sit indlæg, at politiet burde have en vetoret over for prøveløsladelser. Jeg tror, det er fornuftigere at spørge ministeren end hr. Tom Behnke, så jeg vil gerne bede ministeren bekræfte, at når der kan være tale om prøveløsladelse, skal der være enighed mellem det pågældende fængsel og politiet, og dersom der ikke er enighed, bliver sagen afgjort i Direktoratet.

(Kort bemærkning).

Tom Behnke (FP):

For at tage det sidste først: Vi foreslog dengang, at i tilfælde af, at politiet ikke kan tiltræde, at en person bliver prøveløsladt, skal sagen afgøres ved domstolene. Det er domstolene, der har dømt vedkommende til afsoning, og så må det også være domstolene, der afgør, om vedkommende kan sættes på fri fod igen, ikke embedsmændene i et eller andet direktorat.

Fru Dorte Bennedsen skosede mig for, at jeg ikke lytter efter, hvad der bliver sagt. Det gjorde jeg netop, jeg citerede fra fru Dorte Bennedsens indlæg og var også enig i nogle af de synspunkter, fru Dorte Bennedsen fremsatte.

For 20 år siden advarede vi første gang imod udviklingen på dette område. Dengang havde man kun latter og hån tilovers for Fremskridtspartiet. Det er blevet bedre i dag, og med de

[Tom Behnke]

meldinger, der er kommet, kan vi håbe på, at der sker noget, men det er sandelig beskæmmende, at der skal gå 20 år, før man begynder at få øjnene op for problemerne.

(Kort bemærkning).

Dorte Bennedsen (S):

Vil ministeren, når han skal på talerstolen, også bekræfte, at domstolenes fastsættelse af straffen sker under hensyntagen til det eksisterende prøveløsladelsessystem?

Sonja Albrink (CD):

CD har med stor tilfredshed modtaget ministerens redegørelse om en skærpet indsats mod vold, og det er med endnu større tilfredshed, vi har noteret os ministerens vilje til at iværksætte foranstaltninger til at imødegå den desværre konstant stigende voldskurve.

Det er jo ikke første gang, vi her i salen behandler problemet om den stigende vold. I 1989 havde vi en debat om emnet, og dengang var der enighed om, at en af mulighederne for at dæmme op mod volden kunne være, at domstolene var mere konsekvente i deres afgørelser over for voldsforbryderne. Dette blev også udtrykt i bemærkningerne til det lovforslag, der blev vedtaget.

Domstolene så dog ikke ud til at lade sig påvirke af denne tilkendegivelse og har ikke ændret praksis siden sommeren 1989, da de nye bestemmelser om voldsstraffe trådte i kraft. Stigningen i antallet af voldsforbrydelser er altså fortsat, så der er stadig væk behov for at gøre noget for at ændre udviklingen.

Når man skal overveje, hvilken indsats der skal gøres, og hvad der skal tages i betragtning, er der mange modsat rettede hensyn, der skal varetages ved hjælp af kriminalpolitiske tiltag. Først og fremmest skulle kriminalpolitikken gerne have en vis præventiv effekt, både funge som en generel barriere mod vold og have en specifik kriminalpræventiv effekt, så den enkelte person, som alligevel bliver indblandet i voldskriminalitet, føler, at samfundet reagerer med sådanne sanktioner, at det ikke er attraktivt at vende tilbage med fornyet kriminalitet.

For det andet må det være ønskeligt, at kriminalpolitikken også indeholder de elementer, som man med et forslidt udtryk kunne kalde forbedrende. Situationen i dag er nærmest stik

modsat. Personer, som har været inde i straffesystemet én gang, bliver ofte inspireret til fornyet kriminalitet, hvilket tydeligt fremgår af det meget betragtelige antal lovovertrædere, som begår nye strafbare forhold.

I voldssagerne vil der også være et offer at tage hensyn til. Det kan ikke være rigtigt, at man skal tage større hensyn til gerningsmanden end til offeret. I visse tilfælde tror jeg næsten, at man føjer en psykisk skade til den fysiske, når offeret for en voldsforbrydelse får at vide, at handlingen er blevet takseret til en minimal straf, som ikke synes at stå i rimeligt forhold til forbrydelsens grovhed.

Endelig må det være sådan, at kriminalpolitikken understøtter den almindelige retsbevidsthed, så der i almindelighed er tillid til straffesystemet og en fornemmelse af, at der er en rimelig sammenhæng mellem handlingen og dens konsekvenser. Kriminalpolitikken er derfor en balancegang mellem sociale hensyn og praktiske hensyn til flere sider, men på enkelte områder kan flere hensyn nok varetages med de samme midler.

Ministeren kommer i sin redegørelse ind på vigtigheden af en hurtig behandling af sagerne, både med hensyn til efterforskningen, domstolsbehandlingen og muligheden for hurtig påbegyndelse af afsoningen efter domfældelsen. Jeg håber, at dette er et af de punkter, hvor vi kan blive enige om at øge indsatsen og forhåbentlig også kan blive enige om at øge ressourcerne for at bringe voldsmand hurtigere igennem systemet. Det er netop et af de punkter, hvor jeg mener, at både samfundet, offeret og til dels også gerningsmanden vil have fordel af en opstramning af reglerens administration.

Det samme kan siges vedrørende spørgsmålet om udgangstilladelse og prøveløsladelse. Ministeren har på baggrund af en konkret sag i sommer allerede taget initiativ til at ændre praksis for uledsagede udgange under afsoning, og dette initiativ bakker CD helt og fuldt op. Derimod kunne jeg godt tænke mig at høre, om ministeren har overvejet at foreslå en ændring af reglerne om prøveløsladelse. I dag er det jo sådan, at strafafsonere med fængselsdomme på over 2 måneder næsten pr. automatik bliver løsladt på prøve, når to tredjedele af straffen er afsonet. Det betyder i realiteten, at de straffe, som udmåles af domstolene under medvirken af lægdommere, generelt forkortes med en tredjedel.

[Sonja Albrink]

I erkendelse af, at der er holdepunkter for at antage, at truslen om, at en kortere reststraf kommer til udløsning i tilfælde af ny kriminalitet, virker særlig recidivhæmmende, fremsatte regeringen i 1987 et forslag om ændring af straffeloven. Forslaget betød, at der som hovedregel kun kunne ske prøveløsladelse efter afsoning af to tredjedele af straffen, når straffetiden var længere end 2 år. Forslaget blev som sagt aldrig vedtaget, men med de seneste års udvikling i baghovedet vil jeg gerne høre, om regeringen stadig deler CD's opfattelse af, at en opstramning af prøveløsladelsesreglerne kunne være ønskelig, og om der er udsigt til, at regeringen genfremsætter sit forslag eller fremsætter et lignende forslag.

Man kan næsten ikke tale om en skærpet indsats mod volden uden også at tale om en skærpelse af straffen for vold. Regeringen har meddelt, at den vil fremsætte et forslag om forhøjelse af maksimumsstraffene for vold, og hvis ministerens initiativ vil medføre en reel ændring i domstolens bedømmelse af voldsforbrydelser, kan han regne med CD's støtte. Men som jeg startede med at sige, ser det ikke ud til, at domstolene har ændret praksis i strafudmålingen for voldskriminalitet, selv om Folketinget har vedtaget nogle ændringer af straffeloven, som skulle have til hensigt at skærpe strafudmålingen.

Ser man på straffestatistikken, viser det sig, at domstolene slet ikke anvender de eksisterende strafferammer fuldt ud. Selv i sager om vold af særlig rå, brutal eller farlig karakter – straffelovens § 245 – anvendes meget korte straffe. I 1990-statistikken kunne man se, at ca. en tredjedel af straffene for overtrædelse af denne paragraf om grov vold blev fastsat til under 2 måneders fængsel, og det forekommer derfor som et slag i luften, når man taler om at hæve maksimumsstraffen.

CD har fundet det meget mere rigtigt at tage fat i den anden ende af skalaen, og vi har derfor foreslået en skærpelse af minimumsstraffene i voldssager med en rimelig nuancering mellem den voldsforbrydelse, der er begået, og den mindstestraf, man kan idømmes. Allerede i dag findes der mindstestraf for en række forbrydelser i den grovere ende af skalaen. Indførelsen af mindstestraf i voldssager vil derfor også være en tilkendegivelse af, at vold opfattes som en grov forbrydelse, der ikke kan

tolereres. Ved at indføre mindstestraf i voldssager vil der formentlig også blive mulighed for at anvende varetægtsfængsling i et videre omfang end i dag og dermed styrke mulighederne for en hurtig og konsekvent indsats.

Det er i virkeligheden trist, at det er nødvendigt at fremsætte et sådant lovforslag, for det burde jo være en selvfølge, at sanktionssystemet skal udmøntes sådan. Men det har desværre vist sig, at domstolene har anvendt systemet anderledes, og at det åbenbart er påkrævet med mere præcise retningslinier.

Hvad angår anonyme vidner stemte CD for det lovforslag, der blev fremsat i sidste samling, men desværre ikke blev vedtaget, og CD går stadig ind for, at det skal være tilladt at føre anonyme vidner.

Endelig vil jeg slutte med at sige, at CD er glad for, at justitsministeren er villig til at bruge flere kræfter og flere ressourcer på bekæmpelse af volden, og CD deltager meget gerne i en drøftelse af, hvordan disse initiativer skal udmøntes.

Niels Helveg Petersen (RV):

Jeg vil gerne sige tak til justitsministeren for en udmærket redegørelse. Jeg er enig i, at vold – også den grove vold – udgør et meget betydeligt samfundsproblem, som vi lovgivere selvfølgelig hele tiden er nødt til at have vores skarpe opmærksomhed henledt på.

Der har været en diskussion om mørketal, altså disse tal for kriminalitet, som ikke anmeldes. Det ligger jo i selve ordet mørketal, at vi ikke kender denne kriminalitets omfang og aldrig vil komme til det, for så var det jo netop ikke mørketal. Vi kan kun gisne mere eller mindre kvalificeret, men det er min personlige vurdering, at der i hvert fald på ét punkt, nemlig i den grove, meningsløse vold, kan konstateres en vis stigning, som meget ofte er knyttet sammen med bestemte miljøer og bander samt misbrug af alkohol og narkotika. Måske – jeg siger udtrykkelig måske – er en del af forklaringen på udviklingen på dette område at finde i den store arbejdsløshed og andre sociale forhold, men jeg tror, at det kun er en del af forklaringen. Desværre er det min opfattelse, at der i hele samfundsudviklingen er tale om en vis forræelse af holdningen, ikke mindst i de større bysamfund og måske dybest set med rod i familieforholdene.

[Niels Helveg Petersen]

Jeg synes, justitsministerens redegørelse giver et udmærket resumé over, hvad der inden for de seneste år rent faktisk er sket på lovgivningsområdet, men vi kan ikke tillade os at se helt historieløst på dette her. Vi står jo over for et af menneskehedens største diskussionsemner gennem tiderne, nemlig hvorledes forholdet skal være mellem forbrudelse og straf. Dette spørgsmål har altid optaget folk, og det må det fortsat gøre.

Det store spørgsmål er jo nemlig: Hvordan modvirker man kriminalitet, hvordan modvirker man volden? Hvordan kan vi sætte ind over for de tendenser, vi ser i vort samfund til en vis afstumpning af holdningen til vold? Skolernes arbejde kan overhovedet ikke sættes højt nok. Det er kolossalt vigtigt, at lærerne og forældrene i samarbejde gør en stærk indsats i skolerne for at modvirke tendenser til mobning og vold mod andre elever. Det er vigtigt, at man skaber uddannelsesmiljøer, som holdningsmæssigt modvirker voldstendenserne. Tilsvarende spiller det frivillige foreningsliv, som heldigvis er så udbredt i dette land, en kolossal rolle. Det arbejde, der udføres i idrætsklubberne, kan ikke roses højt nok, og dets betydning for bekæmpelse af stigningen i voldsforbrydelserne kan ikke overvurderes. Vi skal også være yderst opmærksomme på at udvikle samarbejdet mellem skolerne, den sociale sektor og politiet – det såkaldte SSP-samarbejde – som i en lang række sammenhænge udføres virkelig talentfuldt og har vist sig at have en god virkning med hensyn til at modvirke vold.

Der må selvfølgelig også til stadighed gøres meget for at modvirke misbruget af narkotika og alkohol. Vi ved, at i de miljøer, hvor misbruget finder sted, finder vi også en meget stor del af voldskriminaliteten.

Der må også til stadighed gøres en stor indsats og en forbedret indsats over for voldsopførelser, så de kan hjælpes bedst muligt gennem de traumer, som opstår, efter at man har været udsat for vold, herunder voldtægt.

Vi må selvfølgelig også til stadighed forbedre indsatsen for at modvirke tilbagefald til ny kriminalitet, og her må man jo indrømme, at vores straffesystem ikke kan fremvise imponerende resultater. Vi må konstatere, at det i praksis har vist sig at være overordentlig vanskeligt at forhindre tilbagefald. Jeg synes, at når vi diskuterer dette emne, burde vi også

prøve at se på nogle af de erfaringer, man gør i udlandet. Det er jo ikke kun her i Danmark, vi beskæftiger os med, hvordan man modvirker tilbagefald, det har man også gjort i nogle af vores nabolande, og det kunne da være, vi kunne få nogle gode ideer.

I Norge har man praktiseret en tanke om såkaldte konfliktråd. Indsatsen består i, at man – hvis offeret vel at mærke er indstillet på det – konfronterer voldsmand og offer med hinanden. Det har vist sig, at samtale mellem offer og voldsmand i en lang række tilfælde kan føre til, at tilbagefald til fornyet voldskriminalitet forhindres. Det er klart, at det kun skal ske, hvor offeret er indstillet på det, men de norske erfaringer synes at være ganske lovende. Det ser ud til, at det har en god virkning i retning af at forhindre tilbagefald til ny kriminalitet, og det er en idé, en tanke, som jeg mener at vi også bør drøfte her hos os.

Det er også helt givet, at hurtig retsforfølgning af forbrydelser og hurtig afsoning efter domfældelse er af overordentlig stor betydning for offerets følelse af, at samfundet tager forbrydelserne alvorligt. Jeg tror egentlig, at voldsforbryderens fornemmelse af, at samfundet ser meget alvorligt på forbrydelsen, hænger meget nøje sammen med en hurtig retsforfølgning og øjeblikkelig afsoning, og jeg vil da gerne sige til ministeren, at hvis det er sådan, at ministeren føler, at der er brug for flere ressourcer til hans ministerium på det område, er vi også klar til at drøfte det. Det er jo altid vanskeligt at finde plads på budgetterne til udvidelser, men jeg er overbevist om, at der ville være stor lydhørhed her i Folketinget, hvis ministeren bad om flere ressourcer, netop med henblik på hurtigere retsforfølgning og hurtigere afsoning.

Og til sidst har vi så spørgsmålet: Hvilken virkning har selve straffen på omfanget af voldsforbrydelsen? Jeg tror på, at straf har en vis præventiv virkning, og jeg tror også på, at straf kan begrundes med hensynet til den almindelige retsfølelse. Men jeg tror derimod ikke, at man skal overvurdere den generalpræventive virkning af straffen.

Bare det dog var så nemt, at vi kunne straffe os væk fra grov voldskriminalitet! Bare det var så let! Men der er jo intet samfund – i hvert fald intet samfund, jeg kender til – der har kunnet løse voldsproblemerne ved at sætte

[Niels Helveg Petersen]

straffen i vejret. Jeg kender intet godt eksempel på, at et samfund har kunnet løse voldsproblemet og den frygt, som volden skaber i samfundet, ved at sætte straffen i vejret, men hvis der er nogen, der kender et sådant eksempel, vil jeg bede dem om at anføre det.

I et samfund, der godt nok ikke ligner vores eget så forfærdelig meget, nemlig USA, ser vi i hvert fald klar dokumentation for, at høje straffe – herunder også dødsstraf – på ingen måde fører til et lavere voldsniveau. Tværtimod er vores statistik, heldigvis da, langt at foretrække for den amerikanske. Og når højere straffe ikke ser ud til at have nogen særlig virkning på voldskriminaliteten, skyldes det jo netop omstændighederne i gerningsøjeblikket. Gerningsmanden er jo som oftest påvirket af misbrug, affekt, vrede, jalousi, under påvirkning af det sociale miljø, banden, værtshuset, eller hvad det nu kan være.

Vi må selvfølgelig hele tiden prøve at finde en balance, også med hensyn til, hvordan vi finder det bedste straffniveau. Situationen er jo den, at vi i 1989 gennemførte en ændring af straffeloven, der indeholdt en forenkling af voldsbestemmelserne og en skærpelse af strafferammen, og ministeren oplyser, at rigsadvokaten i første halvår af 1992 har gennemført en opfølgende undersøgelse. Når vi har set resultatet af denne undersøgelse, er Det Radikale Venstre også klar til at gå ind i overvejelser om at ændre strafferammen, hvis det ligesom ligger i kortene, men så længe resultatet ikke foreligger, kan vi bestemt ikke give tilsagn om at ville gå ind for det.

(Kort bemærkning).

Helge Adam Møller (KF):

Det var som sædvanlig en spændende og tankevækkende tale, hr. Niels Helveg Petersen holdt. Jeg var langt fra enig i det hele, og jeg synes i hvert fald, at det er uhyre vigtigt, at Folketinget sender et klart signal til såvel de kriminelle som til det store flertal af ikkekriminelle, at denne stigende vold kan og vil vi ikke acceptere. Og et af signalerne må selvfølgelig være, at man straffer hårdere, men her er vi uenige, kunne jeg forstå.

Hr. Niels Helveg Petersen var også inde på, hvor utrolig vigtigt arbejdet i skolerne er, og bagefter blev det nævnt – og med fuld ret – at det arbejde, der foregår i idrætsklubberne, ik-

ke kan vurderes højt nok, ikke kan roses højt nok. Og det fik mig til at tænke på – hr. Niels Helveg Petersen og jeg har jo en fodboldfortid sammen, vist endda i den samme fodboldklub, nemlig AB – at der er jo desværre sket noget, ikke alene inden for fodboldsporten, men også inden for mange andre idrætsgrene. Jeg er ikke et sekund i tvivl om, at voldsniveauet i eksempelvis fodbold er steget utrolig markant gennem de senere år, ikke alene på landsholdet, i divisionerne og i de lavere seniorrækker, men desværre også helt nede hos juniorerne og lileputterne. Det, vi ser i dag, var utænkeligt for 20 eller 30 år siden.

Derfor tror jeg, det er utrolig vigtigt, at vi sideløbende med det andet arbejde også får diskuteret moral med ledere, trænere og journalister, gør det klart for dem, at der må altså tages afstand fra volden. Det er jo meget typisk, at når vi ser en fodboldkamp på tv eller selv er til stede, er vi meget forargede, når det er modstanderen, der begår volden, men hvis det er en dansk landsholdsspiller eller en spiller fra éns favorithold, er forargelsen meget lille. Der tror jeg vi må markere, at det vil vi ikke tolerere, og det skal indpodes helt nede i ungdomsrækkerne. Jeg er altså enig i de betragtninger, som hr. Niels Helveg Petersen gjorde om, at der er et præventivt arbejde i sportsklubber og skoler, som vi bestemt ikke må overse.

(Kort bemærkning).

Niels Helveg Petersen (RV):

Jeg vil gerne takke hr. Helge Adam Møller for hans indlæg. Jeg tror, vi er meget enige på dette punkt. Også når det drejer sig om foreringslivet, ser vi, hvor idrætten drives på et højt niveau – på eliteniveau eller blandt dem, der gerne vil være elite – en tendens til, at der går mere til sagen og også, at det udarter. Jeg mener, at idrættens egne organisationer har en kolossal opgave på det felt i de kommende år.

Jeg kan dog sige, at på det niveau, hvor jeg spiller, er volden ikke udbredt.

Inger Stilling Pedersen (KRF):

Fra Kristeligt Folkepartis side vil vi også gerne sige tak til justitsministeren for redegørelsen, ikke mindst fordi den jo giver anledning til en god og spændende debat. Vi er da også spændt på, hvad der kommer ud af det bagefter.

[Inger Stilling Pedersen]

Det er jo så nemt at diskutere vold; alle kan være enige om, at vold ikke kan tolereres, og at vi skal gøre noget ved det, vi skal f.eks. have højere straffe.

Men jeg synes, vi skulle begynde med at finde ud af årsagerne til volden. Hvorfor bliver en person voldelig? Der kan man for det første se, at man kan være påvirket af forskellige stoffer, og er man det, er det jo rigtigt, at længere straffe ikke hjælper, ud over at man er fri for, at de laver noget galt i den tid. Hvis man ikke sætter ind over for årsagen, over for misbruget, hvis man fortsætter med at få narkotika i fængslerne – det ved vi foregår i stor stil – eller man kommer hjem igen til sine problemer med alkohol, så hjælper det jo ingenting.

Derfor er vi fra Kristeligt Folkepartis side meget indstillet på, at vi får en lang drøftelse af, hvordan vore fængsler skal være, og hvad der skal ske i dem. Det skal i langt højere grad være behandling i stedet for hævn. I alle de tilfælde, hvor det overhovedet er muligt, skal man sætte ind med en behandling, så det har et formål. Også når man kommer ud af fængslet, skal vi støtte og hjælpe, så man ikke automatisk glider ind igen. Det er vi nødt til, først og fremmest ud fra menneskelige hensyn, men også ud fra økonomiske hensyn.

Det er så nemt at spare, og jeg forstår godt justitsministeren, for man skal have et pænt budget, det skal man jo i alle departementer, og så er det nemt at spare 2 pct. over hele linjen og skære ned hist og pist uden egentlig at se på konsekvenserne. Den dag, vi i Folketinget lærer at se tingene som en helhed og indser, at en besparelse på ét punkt kan give en øget udgift på et andet, er vi nået langt.

Når man f.eks. sparer på det forebyggende arbejde eller på efterbehandling, eller man lukker nogle gode behandlingsinstitutioner for unge, som hjælper med til at få de unge på ret køl igen, får man udgifterne senere hen, men meget større. Når man ikke kan sætte ind straks, fordi man skal spare på arresthuse, man skal spare på det hele, så bliver der 1 års ventetid med store skader for den enkelte og måske også for samfundet. Derfor kan vi ikke lade debatten i dag stå isoleret. Vi er nødt til i den kommende tid at se på ressourcerne, hvis vi mener noget med, at volden skal få konsekvenser, og hvis vi gerne vil have formindsket volden, også gentagen vold.

Kristeligt Folkeparti har gang på gang fremhævet, hvor utrolig vigtig familien er. Det er uhyre vigtigt, at man har dette trygge sted – som jo ikke altid er et trygt sted – og det kan have mange forskellige årsager, som vi ikke altid, men dog i nogen grad kan gøre noget ved. Vi er glade for, at man lægger mere og mere op til, at forældre og børn skal have mulighed for at være sammen. Jeg ved fra min lærertid, hvordan eleverne kunne samles de steder, hvor der ikke var nogen hjemme, og aftale forskellige ting.

Det er utrolig vigtigt, at man har mulighed for at hjælpe og støtte hinanden, og at vi fra samfundets side gør alt, hvad vi kan for at støtte det forebyggende arbejde. Det gælder ikke bare idrætten, men også f.eks. KFUM & KFUK, DUI og mange andre; der er mange forskellige slags arbejde, hvor man prøver på at hjælpe, og det skal vi støtte.

Vi diskuterer også i dag, om vi skal indføre nogle længere straffe. Det er et signal om, hvor alvorligt vi ser på det, og derfor vil vi fra Kristeligt Folkepartis side godt skærpe strafferammerne, men det kan ikke stå alene. Det er meget vigtigt, at vi sikrer – og justitsministeren må svare på om lidt, om ministeren så også er klar til at sikre en hurtig behandling, ikke bare på papiret og i munden, men i realiteten – at der er de fornødne pladser. Er ministeren klar til at sikre, at man virkelig prøver på at hjælpe hver enkelt ung individuelt – hvad enten den behandling, de får, skal være fængsel, eller hvad det skal være? Man må prøve på at gøre alt for at få dem ud af det igen, selv om det måtte koste nogle penge.

Længere straf og skærpede strafferammer er et signal, og det har effekt på nogle – der er altid en vis gruppe, der holder sig tilbage, fordi det kan få konsekvenser – men på andre har det ingen virkning. Alligevel tror jeg, at vi skal gøre det.

Der nævnes også lidt om anonyme vidner. Der må jo være tilfælde, hvor man kan aflevere sit vidnesbyrd, om jeg så må sige, uden at man behøver at frygte voldsmanden.

Jeg vil meget gerne sige et par ord om frygt, for er det ikke frygten, angsten for volden, der præger vores samfund? Vi har i realiteten meget vold, men ikke så meget vold som angst for vold. Angst for vold kan ødelægge menneskeliv, den hindrer ældre i at gå ud om aftenen,

[Inger Stilling Pedersen]

den hindrer nogle i at tage ud overhovedet, fordi de er angst for, hvad der kan ske. Derfor må vi også sætte ind med bekæmpelse af angsten ved at finde frem til, hvad der i virkeligheden foregår, og hvor meget man egentlig behøver at frygte vold.

Her er det væsentligt at sige, at langt den meste vold foregår, hvor man sådan set selv er ude om det, altså i værtshusmiljøet og lignende steder. Den helt tilfældige, meningsløse vold er ikke det, der er mest af; men derfor er det jo lige frygteligt, når den sker.

Dem, der så bliver ofre, skal vi selvfølgelig tage os af. Jeg tror, at det er nødvendigt, at de får tilbudt hjælp, og det kan dels være psykologhjælp, men det kan også være anden hjælp, sådan at de kan få et normalt liv bagefter. Hvad hjælper det, hvis man har fået smadret sit liv, så man må gå fra hus og hjem og forretning og alting, at man får en lille symbolsk erstatning? Erstatningerne skal i de tilfælde være så store, at man kan leve et normalt liv bagefter, fordi man jo var ganske uforskyldt i, at det blev smadret. Vi vil gerne være med til at se på de erstatningsbeløb, der tildeles disse ofre.

Men vi tror også, at det er utrolig vigtigt, at vi nu sætter ind med det forebyggende arbejde, som jeg startede med at sige. Det gælder i hjemmet, i skolen, i børnehaver, det gælder alle steder, hvor man færdes.

En af årsagerne til vold er den manglende respekt for menneskeliv. Jeg tror, at bl.a. volden i fjernsyn og videofilm, hvor man sådan bare lige falder om og dør, er en medvirkende årsag hertil. Når små børn hører om en, der er død, spørger de først: Hvem har skudt ham? Man er så vant til at se denne grove vold, at alvoren ikke rigtig går op for én. Vi har eksempler på, at der er mennesker – og det er de svageste i vort samfund – som egentlig ikke kan finde ud af, hvad der er virkelighed, og hvad der er film, og som måske får lyst til at prøve nogle af de ting. Vi bør nok se meget mere alvorligt på, hvad man viser børn; jeg har hørt om, at man har givet dem nervetabletter bagefter, for at de kunne falde i søvn oven på den vold, de havde set.

Vi kan gøre utrolig meget både fra samfundets side og som enkeltpersoner for at højne respekten for menneskeliv. Enten man er ung, eller man er ældre, har man jo samme værdi som menneske. Unge og ældre kan føres sam-

men og lære at forstå hinanden; det forhindrer også megen angst for vold.

Jeg kunne blive ved meget, meget længe omkring de ting, men det skal stå helt klart, at vi fra Kristeligt Folkepartis side er indstillet på ikke bare at snakke og snakke og snakke igen, men at prøve på at finde ud af det så bredt, som vi kan, for at vi kan få gjort noget effektivt ved det. Vold er meningsløs; der er andre måder at løse konflikter på.

Justitsministeren (Engell):

Der har i debatten om min redegørelse været indlæg, som glædede mig, og der har også været indlæg, som jeg var mindre glad for. Jeg vil godt starte med det glædelige.

Stort set alle ordførere, ja, faktisk alle ordførere, har tilsluttet sig det, som er grundtanken i redegørelsen, nemlig at der er behov for en øget indsats i forhold til voldskriminaliteten. Der synes også i Tinget at være bred enighed om, at voldskriminaliteten har nået et uacceptabelt omfang, og at vi ikke blot kan lade stå til, men at vi er nødt til at iværksætte en række initiativer med henblik på bekæmpelse af volden.

Vi er også enige om, at volden ikke er et nødvendigt samfundsonde eller en uomgængelig konsekvens af den moderne livsstil, men tværtimod er en trussel imod os alle, som kan og skal bekæmpes så effektivt, som det er muligt.

Jeg er glad for, at en række af de forslag, som indgår i redegørelsen, har vundet bred tilslutning. Det gælder, så vidt jeg har kunnet lytte mig frem til i dagens debat, forslagene om at effektivisere og fremskynde efterforskningen i voldssager, forslaget om at fremskynde afsøning af voldsstraffe og forslagene om en øget præventiv indsats og øget hjælp til voldens ofre. Jeg synes, der kan være grund til at fremhæve, at hovedbudskabet i debatten i dag har været denne enighed om de grundlæggende mål og tilslutning til langt hovedparten af de initiativer, jeg har foreslået.

Men som sagt har der også været synspunkter, som glædede mig mindre, og jeg vil godt tage fat i nogle af de argumenter, der har været fremsat.

Fru Dorte Bennedsen og hr. Gert Petersen – også enkelte andre, men nok stærkest de to ordførere – anførte, at mit forslag om en gene-

[Justitsministeren]

rel skærpelse af strafudmålingen i voldssager ikke var særlig godt begrundet, og at det, i hvert fald efter deres opfattelse, ville være virkningsløst. Jeg vil gerne medgive, at jeg ikke kan pege på videnskabelige undersøgelser eller præcise tal, der viser, hvordan truslen om straf påvirker antallet af forbrydelser på bestemte områder – tilsvarende tror jeg heller ikke, at nogen kan påvise, at straftruslen er uden præventiv værdi – men jeg må tage afstand fra det synspunkt, at straf er uden betydning for bekæmpelse af kriminalitet. Dette synspunkt ville jo også i sin yderste konsekvens føre til, at alle former for kriminalitet burde gøres straffri, herunder altså også voldsforbrydelser.

Jeg synes, det er tankevækkende, at Folketinget, og ikke mindst S og SF, på nogle områder synes at anerkende værdien af straffens præventive indhold, f.eks. når vi taler om miljølovsovertrædelser, eller når arbejderbeskyttelseslovgivningen er til diskussion. Her er der ingen, der sætter spørgsmålstegn ved, om straftruslen overhovedet har nogen virkning, hverken konkret eller generelt præventivt.

Jeg vil også i den forbindelse nævne hensynet til offeret. Det er ikke min opfattelse, at straffesystemet skal bygge på hævnmotiver, men vi må være opmærksomme på, at det er helt utilfredsstillende for et offer for en voldsforbrydelse og for befolkningens almindelige retsfølelse, hvis samfundet ikke reagerer hurtigt og konsekvent på voldsforbrydelser, også med følelige reaktioner.

Det er min opfattelse – som nogle her må kunne nikke genkendende til – fra talrige møder rundt om i det ganske land, at der er et klart ønske hos en meget stor del af befolkningen om, at der sker en skærpelse af sanktionsniveauet i voldssager.

Jeg mener heller ikke, at vi i den forbindelse kan være blinde for, at vore straffebestemmelser også er bestemmende for befolkningens mere moralsk prægede opfattelse af de aktiviteter, som straffebestemmelsen retter sig imod. Også af den grund er det vigtigt, at vi som lovgivere markerer, at vi ikke vil acceptere volds-kriminalitet, og at vi er villige til at sætte en reel og følelig handling bag ordene.

I virkeligheden mener jeg ikke, det er særlig relevant, når debatten om voldsstraffe gøres til et spørgsmål om måleresultater, videnskab, Observaundersøgelser, eller hvad der i øvrigt

blev bragt frem af mere eller mindre rigtige argumenter i debatten. Det, vi taler om her, er i første række et moralsk, et etisk, og dermed også i bund og grund et politisk spørgsmål. Det er en politisk stillingtagen, det drejer sig om, og det er vores ret og pligt som folketingsmedlemmer og som regering at tage stilling til det. I den forbindelse skal vi naturligvis lytte til eksperterne på området, men det skal ikke være eksperterne, der har den endelige afgørelse. Det mener jeg ville være at forflygtige det ansvar, som nu engang er regeringens og Folketingets.

Fru Dorte Bennedsen erklærede sig enig i målsætningen, når det gælder bekæmpelsen af volden, og det synes jeg der er grund til at være tilfreds med.

Jeg skal ikke gå i dybden med diskussionen om voldens udvikling, men jeg hæfter mig ved, ligesom en række ordførere har gjort, at det, der er afgørende i den sammenhæng, er, at antallet af voldsforbrydelser er steget, og at voldsanmeldelsernes samlede andel i forhold til alle straffelovsovertrædelser også har været stigende. Det synes jeg er vigtigt, ligesom det er vigtigt at understrege især politiets erfaringer i den sammenhæng: at de voldstilfælde, man oplever, bliver stadig grovere, og at de rammer helt tilfældige, vilkårlige mennesker.

Fru Dorte Bennedsen var inde på spørgsmålet om vold mod kvinder. Der er grund til at fremhæve, som det også fremgår af redegørelsen, at vi jo igangsatte den omfattende undersøgelse, som fremgår af redegørelsen; den blev offentliggjort i sommer, og den indeholder en række initiativer og konkrete anvisninger. Det er første gang, man har lavet en så stor og omfattende undersøgelse, og jeg ved, at den også er blevet fulgt med betydelig interesse bl.a. i de andre nordiske lande.

Fru Dorte Bennedsen var også inde på spørgsmålet om ressourceanvendelsen, og jeg er da enig i, at her taler vi om en løbende proces. Når vi taler om initiativer, som vil kræve flere ressourcer, er det vigtigt at holde fast i, at det jo ikke giver en større strafmasse, at man gennemfører bestemmelser om hurtigere afsoning – det tror jeg, vi kan blive enige om – men det er klart, at hårdere straffe betyder, at strafmassen, dvs. det antal dage, der skal afsones, vil blive forøget. Det vil have nogle konsekvenser for Kriminalforsorgen, det er jeg fuldstæn-

[Justitsministeren]

dig enig i, og vi skal selvfølgelig diskutere grundigt med Kriminalforsorgen, hvordan man kan tilrettelægge afsoningen på en sådan måde, at der ikke sker en uacceptabel stigning i strafmassen og i ventetiderne til afsoning.

Jeg vil så minde om, at vi jo igennem de seneste år, også i Folketinget, har gennemført initiativer, der medfører et fald i strafmassen. Må jeg pege på lovfæstelsen af samfundstjenesten og det, vi har gennemført for så vidt angår forslagene om spritbilister, som jo også omfatter behandlingstilbudene. Det betyder, at strafmassen, i hvert fald i institutionerne, ikke mindst de lukkede institutioner, falder. Men jeg er ikke fremmed over for det synspunkt, at det koster ressourcer, og det skal vi være indstillet på – det er regeringen også – at drage konsekvensen af.

Både hr. Helge Adam Møller og hr. Svend Aage Jensby var inde på spørgsmålet om det kriminalpræventive arbejde. Jeg er enig i de synspunkter, de to ordførere havde, også synspunktet om, at man kan overveje mere utraditionelle initiativer gennem tv og lignende i den kriminalpræventive indsats. Det er jeg helt indstillet på. Jeg har i redegørelsen om vold mod kvinder peget på, at her er et område, som kan tages ud til en særlig indsats, men også generelt kriminalpræventivt er jeg enig i synspunkterne.

Det samme var hr. Gert Petersen inde på, og den del var jeg enig med hr. Gert Petersen i. Til gengæld er jeg ikke enig med hr. Gert Petersen i, at samfundstjeneste er en passende sanktion over for voldskriminalitet, men den diskussion skal vi ikke vende tilbage til. Det havde vi jo en debat om i forbindelse med lovfæstelsen af samfundstjenesten.

Jeg er helt grundlæggende uenig med hr. Gert Petersen i, at det kun er venstrefløjen her i Folketinget, der interesserer sig for recidiv eller tilbagefaldsprocenten. Det mener jeg bestemt ikke er korrekt, og jeg vil underbygge det ved at pege på, at den omfattende modernisering af Kriminalforsorgen, både når vi taler om uddannelse, struktur, målsætninger for arbejdet osv., der er gennemført inden for de senere år, i høj grad er sket i den periode, hvor der har været en borgerlig regering. Vi har i meget, meget vid udstrækning ikke bare politisk, men så sandelig da også inden for Kriminalforsorgens egne rammer, studeret på disse spørgsmål. Der

er konstant en række studier i gang med det sigte at finde frem til, hvordan man reducerer recidivet, tilbagefaldet. Det er jo et problem ikke bare i Danmark; det er et problem, som man kender i alle andre vestlige lande og også i de andre nordiske lande. Det er klart, at der er vi ikke kommet langt nok, vi har ikke været dygtige nok, men problemet er, som det jo også fremgik af hr. Gert Petersens indlæg, i høj grad at finde de rigtige løsninger. Det kræver en mangestrengt indsats, og det er også det, der lægges op til i min redegørelse.

Hr. Gert Petersen rejste forslag om en konference med deltagelse af politikere, politifolk og andre til at diskutere de problemer, der er knyttet til tilbagefaldsprocenten, og det forslag vil jeg meget gerne tage positivt imod. Jeg går ud fra, at det i givet fald vil være et ønske fra Folketingets Retsudvalg, og at det er Justitsministeriet, man beder om at stå for arrangementet af en sådan konference, og jeg vil se meget positivt på et sådant forslag. Det vil jeg meget gerne diskutere med udvalget.

Hr. Tom Behnke havde det besynderlige synspunkt, synes jeg nok, at man slet ikke skal have nogen rettigheder, når man sidder i fængsel. Nu ved jeg ikke, om der heri ligger, at hr. Tom Behnke mener, at vi skal sætte grundloven ud af kraft – så vidtgående var forslaget vel næppe – men jeg vil gerne sige for ikke at blive misforstået, at jeg anser både udgangstilladelser og prøveløsladelsesordningen som væsentlige og positive elementer i en moderne kriminalpolitik. Jeg anser dem for vigtige i den forstand, at ikke mindst udgangsordningen giver en mulighed for den enkelte indsatte for at fastholde den kontakt med ægtefælle, familie og børn, som jo i mange sammenhænge er det stærkeste netværk omkring den enkelte domfældte.

Det er klart, at det system ikke må misbruges. Vi skal slå ned over for misbrug, og vi skal indrette reglerne sådan, at det altid er efter en meget nøje, konkret, individuel vurdering, at denne ordning bringes i anvendelse, men hvis der i hr. Tom Behnkes forslag lå, at man helt skulle afskaffe det system, så må jeg sige, at det synspunkt er jeg ikke enig i. Til gengæld er jeg enig i synspunktet om behandlingsdomme. Der kan man godt komme videre.

Fru Dorte Bennedsen stillede senere i debatten et par spørgsmål til mig om prøveløsladelse.

[Justitsministeren]

ser og udgang – prøveløsladelser var vist det centrale i spørgsmålet – nemlig om det ikke er sådan, at der skal være enighed mellem politiet og institutionen, ellers er det Direktoratet, der afgør det. Jeg kan bekræfte den fremstilling, fru Dorte Bennedsen gav, og jeg kan også bekræfte fru Dorte Bennedsens udtalelse om, at domstolenes kendelser hviler på kendskab til det eksisterende system for så vidt angår prøveløsladelsesordninger.

Fru Sonja Albrink spurgte, om jeg havde nogle aktuelle overvejelser om at ændre på prøveløsladelserne. Det har jeg ikke aktuelle overvejelser om, men det er klart, som det også fremgik af den redegørelse, jeg for nylig sendte til Folketingets Retsudvalg om udgangstilladelse og de ændringer, der blev gennemført, at jeg altid er parat til at indgå i sådanne drøftelser. Vi skal være klar over, at det jo har en sammenhæng med strafferammerne, og det er en stor sag, det er ikke noget, det bare kan ændres med venstre hånd; men hvis man ønsker det, er jeg parat til både at redegøre for systemet og at gå ind i overvejelser.

Vi skal jo som næste punkt på dagsordenen drøfte CD's forslag om minimumsstraf, så det skal jeg ikke kommentere på nuværende tidspunkt. Jeg har sagt noget om det i redegørelsen, og det vil jeg gentage under næste punkt. I relation til de bemærkninger, fru Sonja Albrink gjorde, tror jeg, det har betydning, at man ikke bare øger maksimumsstraffen, men man skal også være opmærksom på, at lovforslaget indeholder forslag om en generel forøgelse af straffene i forbindelse med voldssager med en tredjedel.

Hr. Niels Helveg Petersen havde en række synspunkter om forholdet mellem forbrydelse og straf, og hvordan man modvirker kriminalitet. Jeg er meget enig med hr. Niels Helveg Petersen i de bemærkninger, han gjorde om familiers, forældres, institutioners og organisationers ansvar, helt og aldeles enig. Jeg vil også sige det på den måde, at vi jo ikke i Folketinget kan lovgive os til en bedre samfundsmoral. Vi kan påvirke holdninger, men det afgørende i den sammenhæng er, at alle vedkender sig et ansvar i de roller og funktioner, vi har i vort samfund, hvad enten det er i familien, på arbejdspladsen eller andre steder.

Jeg mener ikke, man kan sammenligne Danmark med USA. USA har en helt anden kultu-

rel baggrund, andre sociale sammenhænge og et langt mere omfattende misbrugsproblem end det, vi kender til i Danmark, og derfor synes jeg ikke, at sammenligning mellem danske og amerikanske forhold er voldsomt relevant.

Fru Inger Stilling Pedersen understregede familiens forpligtelser og familiens betydning i forhold til kriminalitet, også voldskriminalitet. Jeg er enig i synspunktet, men må selvfølgelig også gøre den bemærkning, at det, der desværre kendetegner forholdene for mange indsatte, netop er mangel på familie, mangel på den tryghed, det netværk, som familien udgør for den enkelte.

Jeg er også enig med fru Inger Stilling Pedersen i, at det ikke er nok at se på strafferammerne, der skal andre initiativer til, og det er jo præcis det, der ligger i mit forslag: hurtigere afsoning, de kriminalpræventive initiativer og indsatsen i forhold til voldsopfrene. Jeg vil godt gøre den bemærkning, at vi jo gennem de senere år faktisk har sikret voldsopfre en langt bedre stilling end tidligere. Der er givet et retskrav på erstatning, og hertil kommer, at de erstatninger, der udbetales, gennem de seneste år er steget ganske betragteligt.

Fru Inger Stilling Pedersen var til sidst inde på et aspekt i denne debat, som jeg mener er fantastisk vigtigt, nemlig angsten for volden. Det er uacceptabelt, at alt for mange mennesker får forringet deres livskvalitet på grund af frygten for at blive udsat for voldshandlinger. Det er i sig selv et problem, hvor en række tryghedsskabende foranstaltninger og initiativer kan være på sin plads, og det gennemfører man rent faktisk også i disse år, bl.a. i privat regi og i forskellige virksomheder. Jeg kan som et eksempel pege på Falck, der har etableret forskellige ordninger. Jeg mener, det er fantastisk vigtigt, at vi også sætter ind her.

Det er også vigtigt, som fru Inger Stilling Pedersen gjorde en bemærkning om, at volden i stigende omfang rammer helt tilfældige mennesker. Det synes jeg er et af de aspekter i voldsudviklingen, som er mest bekymrende, og som er mest uacceptabelt.

Fru Inger Stilling Pedersen sluttede af med at sige, at nu var det ikke nok bare at snakke, og det er jeg helt enig med fru Inger Stilling Pedersen i. De overvejelser, som vi har gjort os i fællesskab i dag på baggrund af min redegørelse, skal selvfølgelig følges op, og derfor er

[Justitsministeren]

det min hensigt – også med udgangspunkt i debatten i dag – at fremlægge konkrete lovforslag så hurtigt som muligt, sådan at Folketinget får nogle mere håndfaste forslag at tage stilling til.

Jeg synes, debatten i dag har været nyttig. Den har givet alle partierne en mulighed for at formulere synspunkter, og selv om vi er enige om målsætningerne, er jeg opmærksom på, at der ikke er enighed om alle midlerne; men det får vi så lejlighed til at drøfte i forbindelse med lovforslagenes fremsættelse og behandling her i Folketinget.

Dorte Bennedsen (S):

I forbindelse med, at ministeren kommenterede nogle synspunkter fra SF og Socialdemokratiet, føjede han til, at han måtte tage afstand fra det synspunkt, at straf er uden betydning for kriminaliteten. Jeg ved ikke, om ministeren mente det, men det kom til at lyde, som om det var et synspunkt, som bl.a. Socialdemokratiet havde givet udtryk for, og derfor vil jeg godt for at undgå enhver misforståelse sige, at det ikke er et synspunkt, Socialdemokratiet har givet udtryk for. Vi er enige i, at man ikke kan undgå at bruge straf. Til gengæld tror jeg, at ministeren er enig med mig i, at straffens skal vi sige forbedrende virkning nok kan ligge på et lille sted; men det ændrer ikke ved det synspunkt, at samfundet må reagere.

Ministeren sagde også, at ressourceanvendelsen er en løbende proces. Ja, og mit ønske, som jeg også gav udtryk for i min ordførertale, er, at den skal løbe meget, meget hurtigere. Der har været enighed i dag – det sagde ministeren også her – om hurtig domfældelse, hurtig afsoning. Men nu er der altså gået halvdelen af året, siden vi sidst drøftede dette ved en forespørgsel rejst af Socialdemokratiet, og alligevel er det bare blevet til, at ministeriet og ministeren sidder i løbende overvejelser om ressourceanvendelsen. Der er jo ikke sket noget på dette område. Domstolene har ikke fået de vilkår, der gør, at de kan få dette her sat i værk.

Ministeren siger også, at vi må drøfte med relevante myndigheder, hvorledes vi undgår en uacceptabel stigning i ventetiderne, hvis man forlænger straffen. Det er et meget lidt ambitiøst mål, eller jeg vil hellere sige, jeg synes, det er et uacceptabelt mål at ville undgå en uacceptabel stigning i ventetiderne. Vi er jo enige om, at ventetiderne er et af hovedproblemerne,

og det må vi gøre noget ved. Det, man hidtil har gjort ved det, er, at man har nedlagt en række arresthuse – jeg kan ikke huske, hvor mange det er, men det er ikke helt få – og at man i 1993 vil nedlægge yderligere arresthuse.

Ministeren siger også, at man vil øge den præventive indsats, og det var også et af de spørgsmål, der var enighed om blandt alle ordførerne i dag. Jamen hvordan hænger dette så sammen med det finanslovforslag f.eks., som ministeren har fremsat? Der er for 1993 alene på Kriminalforsorgen en besparelse på 11 mio. kr. Jeg kan også nævne, at Folketinget i 1988 bevilgede 35 stillinger til Kriminalforsorgen, men heraf blev de 27 sparet væk i årene fra 1988 til 1990. Nogle blev brugt på Grønland, og det var godt nok, men tilbage til Kriminalforsorgen blev der 2½ stilling!

Når jeg nævner disse forhold, er det, fordi jeg synes, der må være sammenhæng mellem ord og handling. Det er netop vores anke mod ministeren, at der er vældig mange ord, og der er også iblandt vældig mange rigtige ord, men handlingen er udeblevet. Mange af disse forhold kan jo ordnes administrativt, men der er ikke sket noget i disse år, og vi kan ikke blive ved med at snakke om dem, vi må også til at handle, og det er altså primært ministeren, der skal handle.

Derudover vil jeg gerne gentage, at jeg synes, helheden i indsatsen mangler. En række af disse aktiviteter foregår på Justitsministeriets bord, men en række skal foregå andre steder og vel nok de fleste i Socialministeriet, men også i Sundhedsministeriet, Arbejdsministeriet og alle mulige andre steder. I den forbindelse sidder jeg tilbage med en fornemmelse af, at ministeren siger: Det er ikke mit bord, og det er jo for så vidt korrekt nok, da han nu er justitsminister, men det er dog regeringens bord. Hvor bliver indsatserne af? Hvor bliver sammenhængen af? Jeg nævnede før de problemer, der opstår for konen til den fængslede i forbindelse med bistanndsloven. Ja, det er socialministerens bord, men det er altså også justitsministerens og regeringens ansvar, at der sker noget på dette område. Der må en ganske anderledes helhed og sammenhæng til i indsatsen.

Netop derfor synes jeg, det er en ualmindelig god idé, hr. Gert Petersen er kommet med, og godt, at ministeren tog positivt imod den,

[Dorte Bennedsen]

nemlig at prøve at få afholdt en bred konference om disse problemer, hvor man ikke ser tingene med justitsministerielle, arbejdsministerielle, eller hvad det nu kan være, øjne, men siger: Hvordan griber vi dette problem an? Hvordan får vi til bunds gjort noget ved det?

I den forbindelse vil jeg bede om, at en sådan konference afholdes snarest og ikke til næste påske eller næste påske igen, for det haster faktisk med at få drøftet disse spørgsmål.

Gert Petersen (SF):

Jeg vil først sige justitsministeren tak for hans positive holdning til den idé, jeg kom med om at holde en bred konference om disse problemer og bl.a. også – som justitsministeren var inde på – hele recidivspørgsmålet, men også mere generelle problemer, der hænger sammen med den øgede voldskriminalitet, og hvad vi skal gøre i den anledning.

Justitsministeren kom jo med en betragtning, som også fru Dorte Bennedsen har været inde på, nemlig at han ikke var enig med dem, der mente – det var åbenbart nogle af dem, der havde haft ordet her – at straf er betydningsløs i bekæmpelse af kriminalitet. Jeg spekulerede på, om det kunne være SF's ordfører, han tænkte på, lige så vel som fru Dorte Bennedsen tænkte på, om det kunne være Socialdemokratiets ordfører.

Nu har vi hørt Socialdemokratiets udsagn, og jeg vil sige for SF's vedkommende, at vi da fuldt ud anerkender, at det er nødvendigt med sanktioner. Jeg har heller ikke her talt om en nedsættelse af de eksisterende strafferammer; dem har jeg taget til efterretning. Det, jeg har talt for, var tværtimod, at man må sætte ressourcer ind – og det er det afgørende, for ellers bliver det ikke til noget – på en meget hurtigere gennemførelse af hele processen, sådan at konsekvensen kan opleves i voldsforbryderens psyke.

Det andet argument er, at voldsofferet også må opleve, at der sker noget, og det er jeg helt enig i, men jeg tror altså, som jeg var inde på, at den pædagogiske virkning over for voldsforbryderen går tabt, hvis der ikke er en indlysende sammenhæng mellem lovovertrædelsen, krænkelserne, og så sanktionerne. Jeg talte ikke for ophævelse af sanktionerne.

Dernæst talte jeg for samfundstjeneste. Der er ministeren og jeg uenige, og det beklager jeg

meget, for hvis man anskuer det empirisk, viser det sig, at da vi gennemførte samfundstjeneste som lov, var der forud for det gået en lang periode, som var en forsøgsordning, hvor samfundstjeneste i nogle tilfælde blev anvendt over for milde voldsforbrydelser. Og recidivprocenten på samfundstjeneste er altså meget lavere end recidivprocenten efter fængselsstraffe. Så ud fra et rent og skært effektivitetssynspunkt synes jeg, at samfundstjeneste er en nærliggende opdragende sanktion i tilfælde, hvor der foreligger ganske milde voldsforbrydelser. Det kan jeg ikke forstå man afviser. Da loven om samfundstjenesten blev lavet, fik flertallet desværre også gennemtrumfet, at det kun var i absolutte undtagelsestilfælde, at man kunne anvende samfundstjeneste i tilfælde af voldshandlinger.

Jeg lagde megen vægt på resocialiseringen, og lige så vel som jeg tror, at justitsministerens udtalelse om, at der var nogle her, som mente, at straf var totalt betydningsløs ved bekæmpelse af kriminalitet, nok var sat lidt på spidsen, vil jeg da også erkende for mit eget vedkommende, at vi selvfølgelig alle her er interesseret i recidiv – det er ikke kun til venstre for midten – men det slog mig bare, at ingen af ordførerne for De Konservative og Venstre kom ind på problemet i denne sammenhæng.

Hvis man kunne sandsynliggøre, at forøgelsen af strafferammerne ville føre til en bedre resocialisering, kunne vi begynde at tale om det også for mit vedkommende, for det, der til syvende og sidst interesserer mig mest, er, at de mennesker, som har begået voldsforbrydelser, ikke gentager deres voldsforbrydelser, men at de kommer ind i et andet liv.

Det sidste punkt, jeg har lyst til at fremhæve, er spørgsmålet om udslusningen fra fængslet, som også fru Dorte Bennedsen var inde på. Udslusning er så aldeles afgørende ved siden af selve opholdet. Hvis opholdet i fængslet virker forrående, og hvis udslusningen fører til en følelse af fortabthed, og at samfundet alligevel er éns fjende, så man lige så godt kan fortsætte, som man hidtil har været i gang, så er det jo katastrofalt.

Derfor er udslusning, altså kriminalforsorgen i frihed, noget meget afgørende, og det er igen et spørgsmål om ressourcer.

Tom Behnke (FP):

[Tom Behnke]

Jeg skal takke ministeren for den positive holdning, ministeren havde til mit indlæg. Det er jeg glad for, men der var jo sandelig også åbnet til mange sider, så det var der nok ikke noget at sige til.

Når jeg taler om, at der skal være begrænsede rettigheder for de indsatte i fængslerne, er det naturligvis ikke ensbetydende med, at grundloven skal sættes ud af kraft for de indsatte. Det, jeg taler om, er en række af de krav – og jeg siger krav – de indsatte har, og de muligheder, de har for at gøre fængselsopholdet til et ferieophold og ikke et fængselsophold. Det er disse krav, der bør begrænses ganske gevaldigt.

Ministeren var både i redegørelsen og her fra talerstolen inde på, at vi skal arbejde meget mere på, at man kommer hurtigere til afsoning, men ministeren siger også, at strafmassen vil blive udvidet, hvis man udvider strafferammerne, og det vil de nok også i et vist omfang. Men samtidig sker der jo det, at ministeren nedlægger arresthuse. Jeg vil gerne høre, hvordan det hænger sammen, hvordan det står i forhold til hinanden.

Jeg skal ikke undlade at gøre opmærksom på, at et flertal her i Folketinget tidligere i denne måned har gjort ministeren opmærksom på, at hvis ministeren ikke kan finde ud af at lade de små arresthuse være i fred, er der et flertal uden om regeringen, der er villig til at gå ind og ændre finansloven, så de små arresthuse bliver bevaret. Men hvad siger ministeren til det?

Ole Espersen (S):

Jeg synes, det var en meget fredelig tale, ministeren holdt. Nu er dette her jo heller ikke noget konservativt årsmøde. Jeg synes, talen var saglig, og jeg siger især tak for oplysningen om, at man overvejer at indføre noget, der svarer til det, man har for spritbilister, når det drejer sig om voldsdømte. Jeg synes, det tilbud om afvænnelse er utrolig væsentligt.

Men det, jeg især vil sige, er, at historien gentager sig jo, og som fru Dorte Bennedsen sagde, kan vi ikke nøjes med at snakke. Jeg tror, at mange her har glemt – især de, der måske kalder os pladderhumanister eller siger, at vi er passive eller ikke tænker på offeret og kun på gerningsmændene – at det faktisk er Socialdemokratiet, som er det parti, der her i dette

Folketing har fremsat omfattende forslag om en øget indsats mod volden. Og jeg tror, at en gennemførelse af de forslag ville have haft en større virkning end det, ministeren nu tænker på.

Jeg har i mine tanker folketingsbeslutningen fra 1984, som begynder med en opfordring til en øget indsats mod alkoholmisbruget; for, som vi alle ved, er mellem 70 og 75 pct. af dem, der er involveret i voldssituationer, stærkt påvirket af spritus. I den forbindelse fik vi vedtaget, at der skulle gives øgede bevillinger til oplysningsarbejdet med henblik på en styrket indsats i skolerne. Jeg tror ikke, de bevillinger er blevet givet.

Vi fik tilslutning fra hele Folketinget til, at de statslige og kommunale myndigheder skulle kortlægge og øge tilbudene om fritidsaktiviteter, hvor disse ikke findes i tilstrækkeligt omfang. Jeg mener ikke, det er sket. Vi krævede og fik tilslutning til øget støtte til offentlige og private institutioner, der behandler alkoholmisbrug. Der har vi fået gennemført nogle bevillinger, men så vidt jeg erindrer, var det ikke med regeringens gode vilje.

Vi fik vedtaget, at der skulle gennemføres en analyse af voldens årsager, herunder video og film. Det er ikke sket. Det erkendes i største omfang, at video og film af voldelig karakter kan have negativ indflydelse på især unge mennesker.

Vi bad om og fik tilslutning til øgede bevillinger til Det Kriminalpræventive Råd til en indsats på dette område. Det tror jeg er gennemført.

Vi bad om og fik tilslutning til en udbygning af den patruljerende del af politistyrken og en øget tilstedeværelse af DSB-personale i S-tog og på stationer. Det blev delvis gennemført og med god virkning. Men nu ser det ud til, at man igen vil skære ned på personalet dér, skønt det har vist sig, at det i høj grad var medvirkende til at nedsætte voldens omfang.

Vi forlangte og fik tilslutning til en forenkling af voldsparagrafferne i straffeloven for at kræve at få gennemført en hurtigere sagsbehandling. Det blev gennemført, og det har hjulpet, og jeg tror, ministeren er glad for den lovændring, som vi fik gennemført nogle år efter dette beslutningsforslag.

Derudover foreslog vi en udvidet adgang til varetægtsfængsling i voldsager efter dom i

[Ole Espersen]

første instans: en udvidet adgang til varetægtsfængsling, når en domstol havde konstateret, at den pågældende var skyldig. Det ønskede regeringen ikke at gennemføre.

Vi foreslog flere varetægtsurrogater, hvor man ikke kunne eller ville fængsle. Det blev gennemført, men jeg tror ikke, det er blevet brugt i praksis.

Vi stillede en række andre forslag, som desværre ikke er blevet gennemført, skønt de blev vedtaget i enighed med regeringspartierne, og man kunne spørge hvorfor. Vi har selvfølgelig ikke bare ladet det ligge; vi har haft det oppe at vende mange gange og prøvet at presse på for at få det gennemført, og det er lykkedes for nogle deles vedkommende, som jeg sagde. Men der resterer meget endnu, og – synes jeg – nogle ting, der er langt mere konstruktive end det, ministeren har foreslået i dag.

Lad mig slutte med nogle positive bemærkninger, for at vi ikke skal gå til i pessimisme. Når man nu taler om den stærkt stigende vold osv. – og den vold, der er, er forfærdelig nogle gange, og den er selvfølgelig af alt for stort omfang; den skal sænkes – vil jeg alligevel for en ordens skyld spørge ministeren og især Fremskridtspartiets ordfører: Findes der i grunden noget fredeligere land i verden end Danmark? Det er dog ikke uden interesse at få konstateret, om den såkaldte pladderhumanisme måske alligevel har haft det resultat, at vi måske – men det er mit spørgsmål – er det fredeligste land.

Derfor spørger jeg justitsministeren, og derfor spørger jeg hr. Tom Behnke: Findes der noget fredeligere land i verden end Danmark?

Justitsministeren (Engell):

Jeg er glad for, at både hr. Gert Petersen og fru Dorte Bennedsen var enige i synspunktet om, at straf ikke er uden betydning. Det, jeg har lagt til, er, at jeg heller ikke mener, at en skærpelse af strafferammerne er uden betydning, fordi det jo netop klart understreger den prioritering, som Folketinget og regeringen giver voldskriminalitetens udvikling. Jeg tror også klart på, at en skærpelse af strafferammerne vil have betydning, vil have effekt, være med til at styrke respekten i forhold til lovgivningen, når det drejer sig om voldskriminalitet.

Fru Dorte Bennedsen var igen inde på spørgsmålet om ressourcerne. Jeg sagde jo al-

lerede i mit tidligere indlæg, at det er ganske klart, at de konsekvenser – også ressourcemæssigt – som en gennemførelse af regeringens forslag måtte have, bl.a. når vi taler om kapaciteten i fængsler og tilsvarende, må vi naturligvis være parat til at drage, og det er regeringen også.

For så vidt angår domstolene, er der jo et meget omfattende arbejde i gang i et samvirke med domstolene, hvor man ser på ressourcer, hvor man ser på den måde, hvorpå domstolene fungerer, hvor sigtet er en modernisering og en effektivisering. Må jeg i den forbindelse bare pege på, at vi jo for ikke så forfærdelig længe siden gennemførte en ikke ubetydelig styrkelse ved Vestre Landsret. På samme måde kan der blive yderligere behov i den tid, der ligger foran os, for yderligere kapacitet på domstolsområdet.

Når det gælder ventetider i kriminalforsorgen, er det jo lykkedes. I en periode lå vi med nogle meget lange ventetider, derefter var der et ret kraftigt fald. I dag er situationen nogenlunde acceptabel. Men der tegner sig forude nogle vanskeligheder, og det må vi naturligvis ikke bare drøfte, som jeg sagde, med Kriminalforsorgen; vi må også tilrettelægge selve afsoningen på en sådan måde, at selv en ændring af loven og en forøgelse af strafmassen kan håndteres.

Hvad angår arresthuse, som hr. Tom Behnke var inde på, er det rigtigt, at der er sket nedlæggelser af et antal af de mindre arresthuse – typisk arresthuse, hvor antallet af pladser og antallet af ansatte nogenlunde svarede til hinanden – men der er så sandelig også sket en styrkelse på det område. Må jeg bare minde om ibrugtagningen af det nye arresthus i forbindelse med politibygningen i Helsingør, som giver en væsentlig forøgelse af kapaciteten, som modsvarer en stor del af de reduktioner i det sjællandske område, der er blevet gennemført.

Fru Dorte Bennedsen lagde op til, at den konference, som Retsudvalget åbenbart er interesseret i, og som jeg gerne vil give tilslutning til at arrangere, skulle afholdes snarest. Jeg lægger imidlertid også vægt på, at der er tilstrækkelig deltagelse i konferencen. Må jeg minde om, at vi inden for det seneste års tid har stået for to meget store konferencer med flere hundrede deltagere. Den seneste var en

[Justitsministeren]

konference for en uge siden med 200 deltagere fra medier, fra domstole, fra restsvæsen, fra politi osv., hvor også Folketingets Retsudvalg var inviteret, men hvor jeg må gøre opmærksom på, at der desværre var rigtig mange, der var forhindret i at deltage. Jeg vil altså gerne gennemføre konferencen og også gøre det hurtigt, men det skal være på et tidspunkt, hvor så mange som muligt har mulighed for at være med. Men det kan vi altid drøfte med Retsudvalget. Det vil jeg meget gerne give et positivt tilsagn om, og selve indholdet er der jo også mulighed for at drøfte.

Hr. Gert Petersen var inde på strafaspektet – det har jeg kommenteret – men nævnte så også i forbindelse med samfundstjeneste, at hr. Gert Petersen havde hæftet sig ved, at recidivet var lavere end for andre sanktionsformer. Det kan jo ikke rigtig undre, fordi vi jo netop taler om, at samfundstjeneste, der anvendes i forhold til en gruppe, som, om jeg så må sige, er på den absolut nederste del af skalaen for så vidt angår de lovovertrædelser, der har fundet sted. Derfor er det ikke unaturligt, at det forholder sig på den måde.

Men i øvrigt er jeg også tilfreds med den måde, hvorpå samfundstjenesten fungerer, og med, at vi fik den lovfæstet. Jeg må bare sige, at det absolut ikke er regeringens opfattelse, at der skal bruges samfundstjeneste i forhold til voldskriminalitet.

Hr. Tom Behnke havde en, synes jeg nok, meget flot bemærkning om ferieophold i fængslerne. Jeg bliver nødt til at sige, at hvis man – og det ved jeg gælder hr. Tom Behnke som medlem af Retsudvalget ligesom alle os andre – har haft lejlighed til at besøge en række af vore fængsler her i landet, synes jeg ikke det er rigtigt og heller ikke rimeligt i forhold til de ansatte og i forhold til den måde, kriminalforsorgen fungerer på, at fremstille ophold i fængslerne som ferioophold. Jeg tror, at de danske fængsler hverken for de indsatte eller for de ansatte på nogen som helst måde opleves som noget, der har med ferie at gøre. Det er en straf, og det fremgår helt klart fra det øjeblik, man kommer ind, og til det øjeblik, man forlader institutionen. Derfor synes jeg ikke, det er rimeligt at komme med en så flot bemærkning under en i øvrigt ganske lodig debat.

Hr. Tom Behnke gjorde en bemærkning om arresthusene og finansloven. Det føler jeg ikke

at vi skal tage op i dag; det er noget, vi vender tilbage til i forbindelse med finanslovsdrøftelserne.

Hr. Gert Petersen stillede et spørgsmål om udslusningen fra fængslerne, altså den situation, der opstår for den indsatte, når en straf er afsonet og hverdagen igen trænger sig på. Og det er et problem – et stort problem. Ikke mindst i en situation med 300.000 ledige er det vanskeligt for mange, der har afsonet, efterfølgende at finde beskæftigelse, og derfor er det også min klare opfattelse, at man skal søge i kriminalforsorgens regi at give de indsatte, der har afsonet fængselstraffe, de bedst tænkelige muligheder for på et senere tidspunkt efter afsoningen at blive sluset ud på arbejdsmarkedet. Det har noget med uddannelse og kvalifikationer at gøre, og jeg ser det som en vigtig indsats netop at styrke den side, også fordi mange af de indsatte jo uddannelsesmæssigt har et meget svagt udgangspunkt. Derfor er det vigtigt at sætte ind på det område. Det er vi ganske enige i, og det er kriminalforsorgen også; man gør rent faktisk meget på det felt.

Hr. Ole Espersen havde en bemærkning om, at det jo ikke var noget konservativt landsmøde i dag. Det kan jeg bekræfte. Jeg kan også bekræfte, at det jo heller ikke er en socialdemokratisk kongres, selv om hr. Ole Espersen benyttede lejligheden til at genopfriske alle de gamle forslag. I forbindelse med de drøftelser, vi skal have, når vi nu fremsætter lovforslagene, er der god mulighed for at se på en række af de initiativer og overvejelser, som Socialdemokratiet har gjort sig, idet dog en del af dem jo er på kollegaers ressort.

Fru Dorte Bennedsen var inde på, at det er vigtigt, at man ser på en række af disse spørgsmål tværministerielt. Det er jeg enig i, og det har vi jo også gjort på en række felter. På narkotikaområdet f.eks. er der helt klart tale om et område, hvor der skal samarbejdes, ligesom den undersøgelse af vold mod kvinder, som vi gennemførte, efterfølgende er blevet lagt over i de ministerier, som har en naturlig interesse og en forpligtelse på det område. Det synspunkt er jeg altså enig i.

Hr. Ole Espersen spurgte til sidst – lidt retorisk, men vel alligevel i alvor – om der findes noget fredeligere land end Danmark. Hvis vi sammenligner kriminaliteten i Danmark med kriminaliteten i mange andre lande, både i

[Justitsministeren]

Nordamerika og i Europa, kan jeg til fulde bekræfte, at Danmark heldigvis er et rimeligt, fredeligt land. Problemet er jo bare, at for den, der bliver udsat for en voldshandling, som bliver ramt af voldskriminalitet, som bliver invalideret for livet fysisk eller psykisk, er det jo en utrolig ringe trøst. Derfor mener jeg, at selv om vi kan glæde os over kriminalitetsstatistikkerne på en række områder, kan vi ikke gøre det på voldsområdet; på det felt bør vi opprioritere indsatsen.

(Kort bemærkning).

Dorte Bennedsen (S):

Hr. Tom Behnke talte tidligere i dag om sine erfaringer fra den virkelige verden. På den baggrund er jeg meget enig i ministerens bemærkninger om udtrykket ferieophold i forbindelse med de danske fængsler.

Når jeg bad om ordet, var det i anledning af ministerens bemærkninger om, at vi skal tilrettelægge afsoningen således, at forøgelsen af ventetiderne ikke bliver så stor. Ministeren nævnte Helsingør Arresthus, men sagde jo selv, at det modsvarer en stor del af nedskæringerne. Der er altså stadig væk tale om nedskæringer på vores arresthuse, og jeg synes ikke, det er tilfredsstillende, når vi drøfter dette spørgsmål, at der er, jeg tror ministeren sagde acceptable ventetider for øjeblikket.

For Socialdemokratiet er der ikke noget, der hedder acceptable ventetider, når det drejer sig om disse tilfælde. Som andre ordførere har sagt, skal sammenhængen mellem volden og afsoningen falde prompte; ellers har det heller ikke nogen effekt på voldsforbryderen.

Vi har udtalelserne fra Fyns Amt, og vi har udtalelser fra en række jyske politimestre i de områder, hvor der er blevet nedlagt arresthuse: Det fører til en forøgelse. Nu vil ministeren altså oven i købet også nedlægge Vordingborg Arresthus i næste finanslov. Det er ikke acceptabelt.

Jeg er enig med ministeren i, at vi skal give kriminalforsorgen så gode muligheder som overhovedet muligt for at hjælpe folk til at vende tilbage og fungere i samfundet. Jeg er også enig i, at kriminalforsorgen pukler næsten mere, end man kan forlange af mennesker. Men de har haft dårlige vilkår, og de får det fremover. Jeg nævnte før, at de 35 stillinger, Folketinget bevilgede til dem, blev fjernet af

regeringen gennem generelle besparelser. Og nu vil den altså spare yderligere 11 mio. kr. og 50 stillinger i det kommende år. Jeg vil gerne helt kontant spørge ministeren, om han vil trække de besparelser tilbage.

Til sidst kun lige dette i forbindelse med spørgsmålet om, at afgørelserne er lagt over i andre ministerier, som ministeren bekræfter. Jamen problemet er måske, at det er justitsministeren, der sidder med en række af problemerne, nemlig dem, der ender i fængsel. Derfor er det også justitsministerens forpligtelse at sørge for, at der sker noget.

Jeg kom til at tænke på vores tre år gamle diskussion om repatrieringsordninger for flygtninge, som der var et flertal for. Om dem har ministeren i de to år, jeg har siddet i Retsudvalget, hver gang sagt til mig: Det er ikke mit bord, det er socialministerens. Der er ikke sket en snus i den sag, og det gør der heller ikke i disse sager, hvis justitsministeren, der i sidste ende mærker problemerne, ikke får skubbet bag på sine kolleger, så der virkelig bliver gjort noget grundlæggende ved det.

Endelig vil jeg om datoen for konferencen sige, at det jo er nemmere, hvis man har haft en vis indflydelse på datoen for konferencen, så også at deltage i den.

(Kort bemærkning).

Ole Espersen (S):

Som det fremgår, er vi også interesseret i en opprioritering af indsatsen mod volden – men selvfølgelig én, der kan have gavnlige virkninger. I forbindelse hermed er det jo lidt mærkeligt, at de foranstaltninger, som regeringen har tilsluttet sig for adskillige år siden, ikke er blevet gennemført. Jeg kunne blive ved med at remse op fra den liste af beslutninger, som vi har fremsat forslag om, og som regeringen har tilsluttet sig, men som den bare aldrig har gennemført, f.eks. at der søges gennemført en hurtigere behandling ved domstolen bl.a. ved en forøgelse af antallet af dommere m.v. og nedbringelse af omfanget af de hverv, som dommere er pålagt uden for selve dommergerningen, for at få sagerne hurtigere behandlet.

En øget afsoningskapacitet foreslog vi. Det, regeringen gjorde i 1985, var at skære afsoningskapaciteten væsentligt ned, og det bliver regeringen ved med.

[Ole Espersen]

Men jeg vil gerne vende tilbage til spørgsmålet om, hvorvidt vi ikke er det fredeligste land, for jeg synes, det er relevant, når man hører de mørke toner, der tegnes her. Selvfølgelig har ministeren fuldstændig ret i, at det for den, der udsættes for vold, sådan set er ligeegyldigt, hvor mange andre der også bliver det; det er utrolig ubehageligt og traumatisk for én selv. Helt klart!

Men det er jo ikke det, der er det relevante her. Det relevante er, hvilke midler og metoder vi skal vælge. Og hvis vi kan konstatere, at Danmark er det fredeligste land i verden, er der så nogen grund til at tro, at de metoder, vi har valgt, er forkerte? Det er jo det, der er problemet.

Sagkyndige mener, at Danmark bortset fra Island er det fredeligste land i verden. Der er én statistik, hvor man kan gøre det op helt konstant, og det er med hensyn til drab. Hvis man på det punkt sammenligner Danmark med de lande, vi plejer at sammenligne os med, nemlig Norge, Sverige, Storbritannien, Vesttyskland, Holland, Finland og Frankrig, så ligger Danmark lavest. Tidligere lå Norge lidt lavere. Nu ligger Danmark som det land, der i denne henseende helt klart bevist statistisk, videnskabeligt, er det fredeligste land. Det har vi lov til at konstatere, og det har vi pligt til at konstatere, når vi skal vælge midlerne.

Det er et spørgsmål, om vi bliver fredeligere af at anvende hårde straffe. Det gør de i mange lande – de lande, der er mindre fredelige, end vi er.

(Kort bemærkning).

Gert Petersen (SF):

Jeg har to ting. For det første: Vi er enige, justitsministeren og jeg – og i øvrigt sikkert også alle andre – om, at udslusningen er et helt afgørende problem, men så er den logiske konsekvens da at give Kriminalforsorgen i Frihed virkelig gode arbejdsmuligheder, og det har den ikke i dag. Jeg kan helt tilslutte mig det, som fru Dorte Bennedsen sagde herom.

Det andet, jeg ville ind på, er spørgsmålet om samfundstjenesten. Det er fuldkommen rigtigt, som ministeren siger, at samfundstjenesten anvendes på den gruppe, der befinder sig på det nederste trin af kriminaliteten, men forholdet er jo det, at i forsøgsperioden regnede domstolene åbenbart i et ret betydeligt antal

tilfælde – en 30-40 tilfælde eller sådan noget – milde voldsforbrydelser udøvet af unge med til det nederste trin på stigen. Det blev så ændret ved nogle højesteretsdomme; dér må man måske nok sige, at de lavere instanser gik lovlig langt med deres tolkning af, hvad der hørte hjemme på samfundstjenesteområdet. Der var også, så vidt jeg husker, en voldtægtssag, hvor de idømte samfundstjeneste, og hvor Højesteret så konverterede det til 1 års ubetinget fængsel. Men i andre tilfælde var det virkelig det laveste trin.

Jeg er helt overbevist om, at for mange unge, som for første gang kommer i konflikt med loven, fordi de i slagsmål har slået en eller anden ned, er en samfundstjeneste et langt mere effektivt instrument til at resocialisere dem, end det er at bure dem inde.

Det undrer mig altså, at man ikke kan se det, og jeg håber, at erkendelsen vil brede sig efterhånden alligevel.

Justitsministeren (Engell):

Først til hr. Gert Petersen. Jeg synes ikke, at vi her i dag skal gentage den diskussion, vi havde for kort tid siden, da vi i så stor enighed gennemførte loven om samfundstjeneste. Jeg vil kun sige på egne vegne og på regeringens vegne, at det er vores klare holdning, at voldskriminalitet og samfundstjeneste som den absolutte hovedregel ikke hører sammen. Voldskriminalitet er en så alvorlig kriminalitetsform, at dér må det være helt andre strafsanktioner, helt andre dele af skalaen, der må anvendes.

Fru Dorte Bennedsen spurgte, om jeg ville trække mine besparelsesforslag tilbage. Nu er det jo ikke en finanslovdebat, vi har i dag, men en redegørelsesdebat om voldskriminaliteten, og jeg går ud fra, at i de drøftelser, der føres om finansloven for de kommende år, vil dette spørgsmål også indgå. Det har jeg da også forstået af nogle af de spørgsmål, der er stillet fra Finansudvalget. Så det må være i den sammenhæng, vi drøfter det spørgsmål.

Jeg ved, at socialministeren i forlængelse af det tilsagn, der blev givet fra regeringens side i forbindelse med ændringerne af udlændingeloven i juni måned, forbereder et lovforslag for så vidt angår repatriering. Med hensyn til konferencen er det klart, at vi skal aftale datoen.

Ole Espersen ...

Første næstformand (Henning Rasmussen):

Hr. Ole Espersen!

Justitsministeren (Engell):

Undskyld. Hr. Ole Espersen stillede spørgsmålet igen, om vi dog ikke godt ville bekræfte, at vi levede i det fredeligste land på Jorden. Det var ikke uvæsentligt, sagde hr. Ole Espersen, for det viste jo, at de metoder, som vi har anvendt, har vist sig at være rigtige.

Jo, jeg siger jo heller ikke, at de metoder, vi hidtil har anvendt, ikke har været rigtige. Jeg peger blot på den nøgne, brutale kendsgerning, at vi igennem de seneste 10 år har oplevet en 50 pct.s stigning af voldskriminaliteten i Danmark, og det er jo altså ingen trøst overhovedet for de 4.051 mennesker, som i første halvår af i år anmeldte, at de havde været udsat for voldskriminalitet, at de lever i et af verdens fredeligste lande. Det kan vi ikke bruge til ret meget andet, end at vi kan sige, vi har valgt nogle metoder her i landet, hvor vi er kommet langt. Det, vi lægger op til nu, er, at vi skal endnu længere, og vi skal sætte endnu skarpe ind i forhold til voldskriminaliteten. Det er det, der må være det afgørende.

Hermed sluttede forhandlingen.

Den næste sag på dagsordenen var:

11) Første behandling af lovforslag nr. L 58:

Forslag til lov om ændring af borgerlig straffelov. (Minimumsstraf i voldssager).

Af Sonja Albrink (CD) m.fl.

(Fremsat 27/10 92).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Justitsministeren (Engell):

Vi bliver i samme tema og skal behandle CD's lovforslag, hvor hovedtanken jo er at bekæmpe voldskriminaliteten gennem en forhøjelse af minimumsstrafferammerne i straffelovens voldsparagraffer, dvs. §§ 244, 245 og 246.

Jeg vil godt slå fast – for det synes jeg er det vigtigste – at jeg naturligvis, som det også er fremgået af den debat, vi lige har haft, er helt enig med CD i det grundlæggende synspunkt,

nemlig at voldskriminaliteten i Danmark har et uacceptabelt omfang.

Jeg skal ikke trække debatten i langdrag ved at gennemgå alle de initiativer, vi allerede har været inde på, men vil holde mig til det, der er hovedelementet i CD's forslag, nemlig det middel, man gerne vil tage i anvendelse med forslaget om en forhøjelse af minimumsstrafferammerne i voldssager.

Jeg mener, at ved overvejelser om at skærpe straffene for voldsforbrydelser, ligger det snublende nær at foreslå, at der i alle voldssager som minimum skal udmåles en straf af en vis størrelse, f.eks. frihedsstraf af en vis varighed. Men her tror jeg nok, man skal være opmærksom på, at en sådan forhøjelse af minimumsstrafferammerne i voldssager jo ikke indebærer, at der altid vil blive idømt en frihedsstraf af den længde, som angives i minimumsstraffen. Retten vil jo fortsat have mulighed for at idømme betingede domme for voldsforbrydelser eller kombinationsdomme, hvor der gives en kort og ubetinget frihedsstraf kombineret med en betinget dom. Og bringer man minimumsstrafferammerne for en bestemt forbrydelse i disharmoni med strafferammerne for straffelovens øvrige bestemmelser, så mener jeg nok, der kan være grund til at tro, at vores domstole vil søge at kompensere herfor ved anvendelse af sådanne sanktioner.

Og det vil sige, hvis jeg skal sige det lidt mere firkantet, at i den yderste konsekvens vil en forhøjelse af minimumsstrafferammerne i virkeligheden kunne føre til, at der i bestemte sager bliver udmålt en mildere straf, end det ellers ville have været tilfældet. Det mener jeg man skal være opmærksom på også i CD.

Fastsættelse af minimumsstrafferammer for frihedsstraf, således som det foreslås i lovforslaget, vil desuden på uheldig måde kunne skærpe interessen for spørgsmålet, om tiltale for en konkret voldsforbrydelse med rette er rejst efter straffelovens § 244 eller § 245 eller § 246. Det vil jo få helt afgørende indflydelse på strafudmålingen, hvilken bestemmelse den pågældende dømmes for at have overtrådt. Og herved vil den forenkling, der var et af de vigtigste argumenter, da vi gennemførte revisionen af straffeloven i 1989, jo også kunne gå tabt. Det skal man være opmærksom på.

Jeg tror også, vi skal huske på, at voldsforbrydelser jo dækker over et bredt spektrum af